

Wijchen = Samen ondernemen

Economische visie Wijchen 2020-2030

September 2020

Gemeente
Wijchen

Voorwoord

Wijchen=samen ondernemen

Tijdens de vele bedrijfsbezoeken die ik in heel Wijchen afleg, zie ik bij de ondernemers keer op keer professioneel ondernemerschap en hart voor de zaak. Iets waar we met z'n allen trots op mogen zijn. Tijdens deze bezoeken ga ik met de ondernemers in gesprek. Ik wil horen waar ze mee bezig zijn, wat goed gaat en wat wellicht minder goed loopt. Dan hoor ik graag waar wij als gemeente de ondernemers in kunnen ondersteunen. We doen het tenslotte met elkaar. De slogan Wijchen=samen ondernemen, onderschrijft dit. Deze economische visie hebben we dan ook samen met Wijchense ondernemers opgesteld. Vorig jaar zijn we hiervoor een aantal keer met verschillende groepen ondernemers in gesprek gegaan.

Wijchen kent een groot aantal familiebedrijven. Al van oudsher ondernemen zij op een daadkrachtige en innovatieve manier. Het is mooi om te zien hoe deze bedrijven zich generatie op generatie ontwikkelen. Zo ontwikkelde een smid zich uiteindelijk tot een toonaangevend constructiebedrijf. Een bedrijf in werktuigbouwkunde en elektrotechniek werd een onderneming in duurzame installatietechniek. Iets dat mij tijdens bedrijfsbezoeken altijd opvalt, is de passie die ondernemers voor hun bedrijf hebben. Velen leggen hun hart en ziel in hun onderneming en zijn erg ambitieus. Geweldig dat Wijchen zulke mooie bedrijven rijk is!

We waren bijna klaar met de afronding van deze visie toen corona kwam. Veel ondernemers zijn hier hard door getroffen. Ik ben ontzettend trots op alle Wijchense ondernemers die in deze moeilijke tijd hun hoofd boven water proberen te houden. Er is veel verbondenheid en creativiteit naar boven gekomen. Ik heb allerlei initiatieven gezien die mensen samenbrachten. Wat vind ik het mooi om te ervaren hoezeer het ondernemerschap in de Wijchense genen zit.

Met deze visie wil ik, ondanks corona, proberen om de groei voort te zetten die Wijchen afgelopen jaren door heeft gemaakt. We willen een levendige, innovatieve en duurzame economische ontwikkeling. Om dit te bereiken moeten we gezamenlijk investeren in een sterk ondernemers- en vestigingsklimaat. Maar ook in samenwerking én in duurzaam ondernemerschap. Hierdoor zorgen we er samen voor dat het in Wijchen prettig ondernemen is en dat mensen hier graag wonen en werken. Ondernemers zorgen voor levendigheid en sociale verbondenheid in Wijchen en al haar kernen. Voor inwoners én voor bezoekers. Ze horen bij Wijchen. We doen het samen!

Nick Derks
Wethouder economie en toerisme

Ambitie Wijchen 2030:

Een levendige, innovatieve en duurzame economie, waar door gezamenlijk investeren in een excellent ondernemers- en vestigingsklimaat, samenwerking én duurzaam ondernemerschap een bijdrage wordt geleverd aan het prettig ondernemen, werken, wonen, recreëren voor ondernemers, inwoners van gemeente Wijchen en bezoekers.

Inhoud

Deel A: Economische visie	5
Hoofdstuk 1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding	7
1.2 Kaders	8
1.3 Onze aanpak	10
Hoofdstuk 2. Wijchen in beeld	11
2.1 Wijchen in de regio	12
2.2 Wijchen in beeld	13
2.3 Wijchen langs de meetlat	14
Hoofdstuk 3. Visie en ambitie Wijchen 2030	17
3.1 Inleiding	18
3.2 Visie op de toekomst	19
3.3 Strategielijnen	25
Hoofdstuk 4. Uitvoeringsprogramma	29
Deel B: Analyses, trends en ontwikkelingen	40
Deel C: Bijlagen	59
Bijlage 1: Geraadpleegd beleid en onderzoek	60
Bijlage 2: Procesaankpak	61

A

Deel A

Economische visie

TURN
TO CLEAR
VISION

01

Inleiding

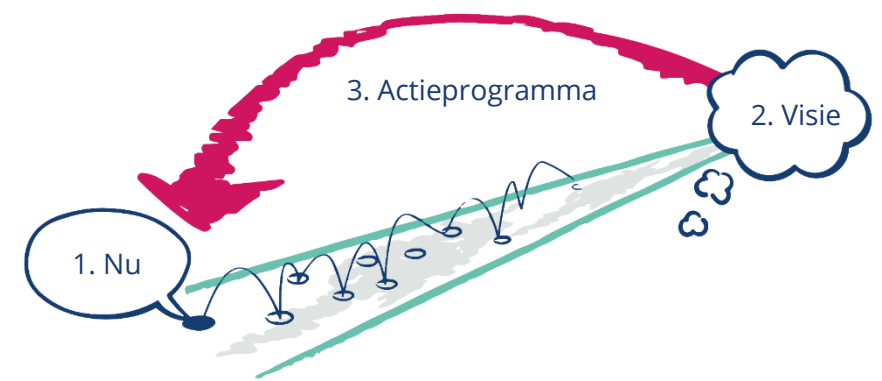
1.1 Aanleiding

Het waarderen van lokaal ondernemerschap, het versterken van het ondernemersnetwerk en het aanjagen van bedrijvigheid zijn de drie pijlers die van belang zijn voor de Wijchense economie en toerisme. Om economisch goed te kunnen (blijven) functioneren, is het belangrijk om met elkaar een vergezicht te portretteren. Waar willen we over 10 jaar staan op economisch vlak? Hoe komen we daar en waarop kunnen we anticiperen?

Echter, valt de economie niet los te zien van andere sectoren en ontwikkelingen. De woningmarkt, de leefomgeving, de bereikbaarheid en ontwikkelingen op het gebied van duurzaamheid zijn allemaal in meer of mindere mate van belang voor het functioneren van de economie. Daar komt bij dat op regionaal, nationaal en mondiaal niveau diverse ontwikkelingen (denk aan corona, veranderende consumentbehoefte en de constante wisselwerking tussen globalisering versus lokaal produceren) hun invloed hebben op het functioneren van de lokale economie.

Met deze visie wordt een leidraad geboden voor overheid en ondernemers om koers te houden binnen deze dynamiek. Een helder vergezicht, waarin de belangen van ondernemers en bewoners voorop staan. Gemeente Wijchen treedt op als partner voor deze partijen. Door eerst scherp te krijgen waar we nu staan, bepalen we waar we naartoe willen. Vanuit dit streefbeeld (de visie) zetten we aan de hand van een concrete actieagenda de eerste stappen hier naartoe. De route en de te nemen stappen kunnen veranderen gedurende de tijd, maar de visie blijft leidend voor wat we samen willen bereiken.

De visie vormt geen blauwdruk, maar een kader waarin ruimte is voor flexibiliteit en bijsturing

Figuur: Visualisatie processtappen opstellen economische visie, Seinpost (2020)

1.2 Kaders

Deze economische visie staat niet op zichzelf. Primair zijn drie ontwikkelingen anno 2020 belangrijk om rekening mee te houden in het opstellen van deze visie: coronacrisis, de mogelijke fusie met gemeente Druten en de ontwikkeling van de toeristische visie Wijchen 2030.

Coronacrisis

In enkele maanden tijd veroorzaakt het coronavirus wereldwijd een economische crisis van enorme omvang. Bedrijfsleven en overheid worden geconfronteerd met tegenslagen voor verschillende sectoren. Er is nog veel onduidelijkheid over hoe de crisis uitwerkt in verschillende sectoren, en wanneer effecten zich voordoen. Dit maakt dat het nodig is om nu goed vinger aan de pols te houden en afstemming met andere overheden, regio's en triple helix partners te blijven zoeken. Op landelijk en provinciaal niveau wordt hard gewerkt aan een herstelaanpak en worden diverse middelen ter beschikking gesteld om ondernemers en lokale overheid te ondersteunen. Voor gemeente Wijchen is het zaak om als verbindende partij op te treden en ondernemers te ondersteunen in het gebruik maken van deze regelingen. In de zogenaamde 'noodhulp-fase' lag er een belangrijke rol

bij de overheid om het bedrijfsleven acuut te ondersteunen. In de herstelfase (2020-2021) vormen overheid en ondernemers partners en is het zaak om een basis voor herstel te bouwen, met voornamelijk structuurversterkende maatregelen die op langere termijn resultaat opleveren

Mogelijke fusie gemeente Druten

Op het moment dat deze visie wordt opgesteld wordt in Wijchen en Druten de politieke discussie gevoerd rondom een mogelijke gemeentelijke fusie. Het samenvoegen van de gemeenten zal zonder meer gevolgen hebben voor de economische positie van de gemeente en brengt zowel kansen als spanningen op economisch vlak. De positie van de gemeente in de regio zal steviger worden en ook effect hebben op de structuur, waarbij onder andere de agrarische sector uitgebreid zal worden. Druten heeft ongeveer 3 keer zo weinig arbeidsplaatsen en werklocaties, maar wel nog uitgeefbaar bedrijventerrein. Ook biedt het kansen voor een effectievere en deskundigere gemeentelijke dienstverlening en organisatie. Anderzijds Een is het behouden van identiteit en onderscheidend vermogen een belangrijke zorg. Uitgangspunt van deze economische visie is dat de authenticiteit en de

visie, ook bij een fusie, overeind blijft staan. Daar waar mogelijk zal worden gezocht naar koppelkansen en zoals aangegeven is er ruimte voor flexibiliteit binnen de visie. Het uitvoeringsprogramma is een aanzet met acties die de komende drie jaar zullen gaan lopen, waarna bijsturing mogelijk is.

Toeristische visie Wijchen 2030

Parallel aan deze economische visie is de toeristische visie opgesteld. Gedurende het proces en de ontwikkeling van de visies heeft er nadrukkelijk afstemming plaatsgevonden tussen beide koersdocumenten. Verschillende thema's op het toeristisch-recreatief vlak hebben namelijk raakvlak met de economie. En andersom. Denk bijvoorbeeld aan een mogelijke hotelontwikkeling in Wijchen centrum, het creëren van werkgelegenheid en de afweging over het ruimtegebruik in bijvoorbeeld de Loonse Waard. Er is nadrukkelijk gekozen voor geen overlap tussen maatregelen in het actieprogramma. Daar waar mogelijk zijn wel de verbinding aangegeven. Met andere woorden: de visie en het uitvoeringsprogramma van beide beleidsdocumenten staan los van elkaar, maar zijn wel goed met elkaar afgestemd. In het kort richt de toeristische visie zich op de ontwikkeling

van de drie toeristische focusgebieden: Centrum Wijchen, Berendonck en het Buitengebied. Aan de hand van een drietal actielijnen (verblijfsrecreatie, dagrecreatie, organisatie en omgeving) wordt een stevige groeiambitie (20% groei aantal toeristische overnachtingen, banen en bestedingen en 50% aandeel energieneutrale ondernemingen) gerealiseerd. Hierbij vormt het belangrijkste uitgangspunt, in lijn met NBTC¹: Het versterken van toerisme is geen doel, maar een middel om beleidsdoelen t.b.v. bewoners, bedrijven en bezoekers te realiseren.

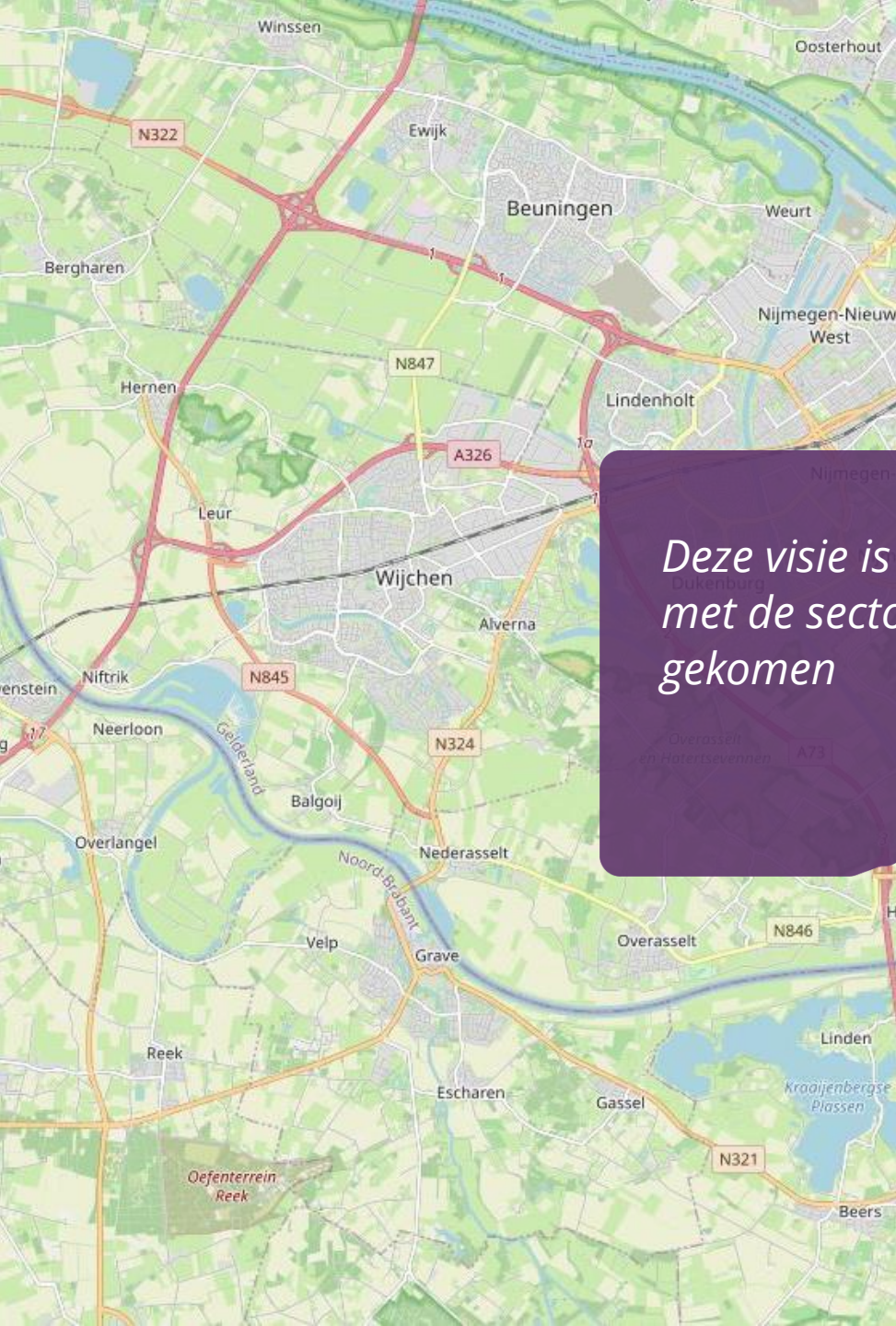
Overige geldende kaders

Tenslotte is deze visie opgesteld binnen verschillende geldende kaders op landelijk, provinciaal, regionaal en lokaal niveau. Een overzicht van geraadpleegde beleidsstukken en onderzoeken is te vinden in bijlage 1 van deel C.

---

¹ *Perspectief Bestemming Nederland 2030, NBTC (2018)*

Deze visie is samen met de sector tot stand gekomen

1.3 Onze aanpak

Procesaanpak

De economische (en ook de toeristische) visie is tot stand gekomen in nauwe samenwerking met een grote verscheidenheid aan stakeholders. Over de periode 2019-2020 zijn diverse overlegtafels, bijeenkomsten, schouws en bedrijfsbezoeken uitgevoerd. Deze hebben, in combinatie met bestaande kaders en deskresearch, geleid tot een analyse, visie en uitvoeringsprogramma voor de economie van Wijchen².

Leeswijzer

Het volgende hoofdstuk (H2) neemt u eerst mee naar Wijchen en hoe dit gelegen is in de regio. Vervolgens vatten we aan de hand van de SWOT-analyse de huidige situatie van de economie van Wijchen samen. Deze SWOT en kernopgaven en -kwaliteiten vormen de opmaat voor de Visie Wijchen 2030 (H3) en het actieprogramma (H4). In 'deel B' worden de belangrijkste analyses (kwalitatief en kwantitatief, trends en ontwikkelingen en gebiedsspecifieke opgaven nader toegelicht.

² Zie bijlage 2 voor een compleet overzicht van de doorlopen processtappen.

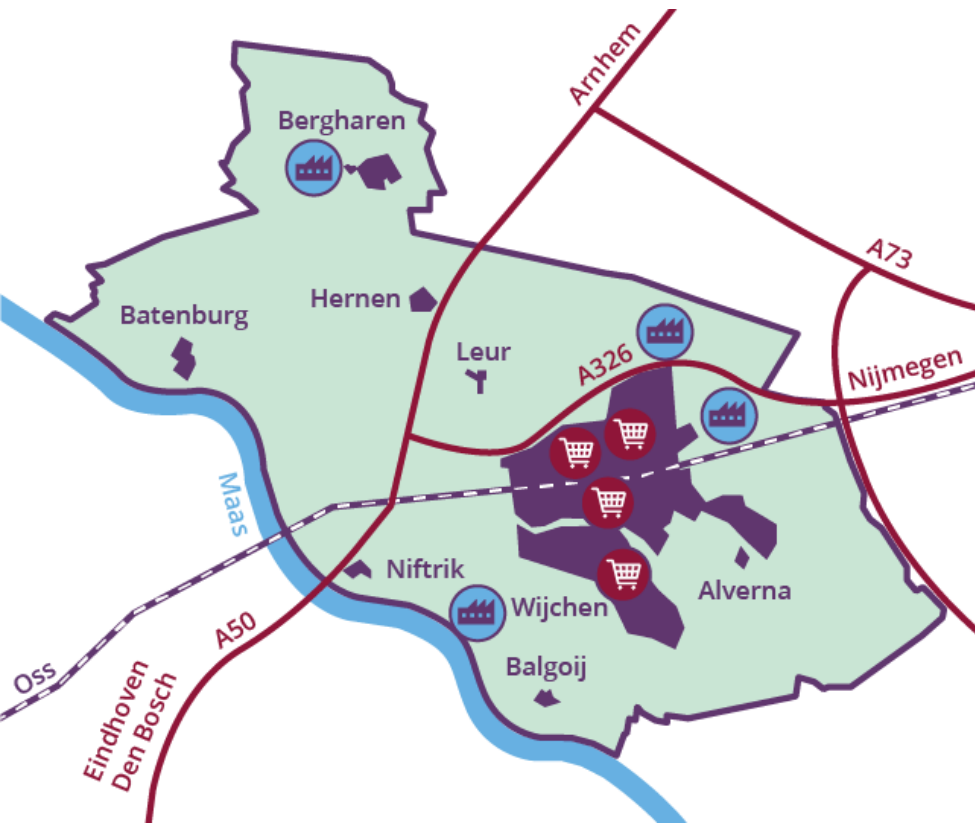
02

Wijchen in beeld

2.1 Wijchen in de regio

Gemeente Wijchen beschikt over uitstekende verbindingen met de regio, wat zorgt voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat

Ligging in de regio

De gemeente Wijchen ligt in het zuidoosten van de provincie Gelderland en grenst aan de provincie Brabant. Wijchen maakt deel uit van de subregio Rijk van Nijmegen en de Regio Arnhem Nijmegen. Buurgemeenten zijn Nijmegen, Druten, West Maas en Waal, Beuningen en Heumen in Gelderland. Aan de overzijde van de Maas zijn Grave en Oss de Brabantse buurgemeenten. Gezien de ligging, natuurlijke barrières en infrastructuur is de gemeente hoofdzakelijk georiënteerd op Nijmegen.

De gemeente Wijchen wordt ontsloten via de A73, A50 en A326 en de provinciale wegen N324 en N847. Dit is direct een belangrijke kwaliteit. De ontsluiting van Wijchen is erg goed en daarmee aantrekkelijk als vestigingsplaats voor zowel bedrijf als bewoner. Met het treinstation is directe aansluiting op de spoorverbinding Nijmegen- (Oss) -Den Bosch. Met het watergebonden bedrijventerrein de Loonse Waard beschikt de gemeente ook over aansluiting over water. Dit is echter volledig verbonden met private bedrijven. Een belangrijke uitdaging is het toekomstbestendig houden van de goede verbindingen. Congestie, verkeersveiligheid en dichtslibbing vormen belangrijke bedreigingen voor deze kwaliteit.

2.2 Wijchen in beeld

Wijchen combineert het dorpse gevoel met stadse allure

Wijchen vormt een aantrekkelijke gemeente, gelegen aan de Maas en naast de stad Nijmegen. Wijchen bestaat uit de kernen Alverna, Batenburg, Bergharen, Balgoij, Hernen, Leur, Niftrik en Wijchen.

De dorpen van de gemeente Wijchen zijn landelijk gelegen en kennen een prachtige natuur met mooie wandel- en fietsroutes en verschillende soorten verblijfsaccommodaties. Elk dorp heeft zijn eigen kwaliteiten/aantrekkingskracht. **Wijchen** is de grootste kern en beschikt over een groot aantal voorzieningen, waaronder een aantrekkelijk centrum voor zowel bewoner als bezoeker. Het Kasteel Wijchen is een icoon voor de wijde omgeving.

Bergharen staat bekend vanwege de bosrijke omgeving waar het heerlijk wandelen is. In Bergharen is ook bedrijventerrein Breekwagen gevestigd, met vooral lokale ondernemers. **Batenburg** is een idyllisch stadje aan de Maas met zijn gerestaureerde molen, een mooie ruïne en heeft toeristische potentie. Er is mogelijkheid tot waterrecreatie (jachthaven) en er zijn prachtige vergezichten. **Hernen** ligt mooi verscholen tussen de bossen en weilanden en heeft een iconisch kasteel waar de film Floris is opgenomen. **Leur** is een van de kleinste dorpjes in Maas en Waal en beschikt met de pittoreske kerk over een

geliefde trouwlocatie. Leur is sinds 1639 weer een heerlijkheid en geeft de beleving van een echt landgoed met een bezoekerscentrum en goede horeca. **Niftrik** ligt aan de Maas en heeft daarom ook twee jachthavens. In Niftrik staat één van de twee hotels die Wijchen rijk is. **Balgoij** is van oudsher de speelbal van de regio. Het dorp is onderdeel geweest van Overasselt, maar na de kanalisatie van de Maas werd het onderdeel van het Brabantse Ravenstein. Pas sinds 1980 is het een kerkdorp van de gemeente Wijchen. Het dorp herbergt diverse historische boerderijen en de middeleeuwse toren van de gesloopte Sint Janskerk. **Alverna** is met ongeveer 2500 inwoners naast Wijchen het grootste kerkdorp van de gemeente Wijchen.

De meerderheid van de bezoekers zal Wijchen echter kennen van het **recreatiegebied De Berendonck**. Met het Emporium festival beschikt de gemeente over een evenement met nationale aantrekkingskracht. Het gebied wordt daarnaast uitvoerig jaarrond benut door recreanten uit de omgeving, waarbij met mooi weer volop genoten wordt van onder andere de recreatieplas en waterskibaan. Het golfcentrum De Berendonck vormt een belangrijke trekker en sinds 2019 is met Thermen de Berendonck een hoogwaardige moderne sauna toegevoegd aan het recreatieve aanbod.

2.3 Wijchen langs de meetlat

De analyses vormen in combinatie met de input van de overlegtafels de belangrijkste bouwstenen voor de visie

Behalve de ligging en een beschrijving van het gebied, vormen verschillende analyses (zie deel B³) in combinatie met input uit de overlegtafels de belangrijkste bouwstenen voor de economische visie. Deze zijn samengevat in de SWOT op de volgende pagina en geeft een overzicht van de belangrijkste sterkten, zwakten, kansen en bedreigingen voor de economie van Wijchen.

Aan de hand van bovenstaande stappen is een beeld verkregen hoe Wijchen er anno 2020 voor staat. Dit helpt ons de belangrijkste kernopgaven en -kwaliteiten te destilleren en deze vormen de opmaat naar de economische visie van Wijchen.

³ Bestaande uit: Economische kengegevens, bevolkingskenmerken, analyse bedrijvigheid, voorzieningenstructuur, ondernemers- en vestigingsklimaat, kwalitatieve beoordeling winkelgebieden en werklocaties en de belangrijkste trends en ontwikkelingen

Sterkte

- **Goede bereikbaarheid** A50, A73, A326, treinverbinding
- Wijchen ligt **naast grote stad** Nijmegen (werkgelegenheid, recreatie, onderwijs)
- Ondernemers zijn **goed georganiseerd** (o.a. centrummanagement, parkmanagement, reclamebelasting)
- Wijchen heeft een **goed formaat**, ons kent ons
- **Voldoende en gratis parkeergelegenheid**
- **Weinig leegstand**
- **Goede mix van lokale en regionale bedrijventerreinen**
- **Aantrekkelijk centrum** door divers winkelaanbod, veel horeca en groot aantal evenementen
- Wijchen heeft **veel cultuur en cultuurhistorie** (Kasteel Wijchen en het verhaal van Emilia van Nassau)
- Wijchen heeft een **afwisselend natuurlandschap** (Maas, Rivierduinen, het vennengebied)
- Er is een **goede mix van werk, wonen en leven** in Wijchen
- **Veel techniekbedrijven** met behoefte aan goed opgeleide arbeidskrachten

Zwakte

- **Samenwerking ondernemers:** aansluiting bij netwerken en kennis van elkaars aanbod
- **Geen goede plek en voorzieningen voor langdurig parkeren vrachtwagens** bedrijventerreinen
- **Openbaar vervoer** (per bus) is in Wijchen **beperkt aanwezig** (BrengeFlex gestopt 2020)
- **Schoon, heel, veilig, routing en bereikbaarheid** Wijchen centrum (routing, fietsparkeren)
- **Beperkte kennis** bij ondernemers over **duurzaamheid**
- **Ontbreken dagrecreatieve trekker en beperkt verblijfsaanbod** (aantal en variatie)
- Beperkte **samenwerking** onderwijs, overheid, bedrijfsleven (sluit niet goed aan bij behoefte, kwaliteit en kennis)
- **Slechte en/of gedateerde uitstraling panden** waardoor slechte uitstraling omgeving enkele bedrijfslocaties
- Geen duidelijke **communicatie** en **promotiestrategie** Wijchen van gebied
- Recreatiesector voert nog te beperkt **ambassadeurschap** voor de regio (gastvrijheid, kennis, taal)
- Wijchen valt onder **twee toeristische destinaties** (Rijk van Nijmegen en Land van Maas en Waal)

Kans

- **Duurzaamheid**
- Europees geld voor regionale aanpak **vrachtwagenproblematiek**
- **Openbaar vervoer** wordt steeds **belangrijker**
- **Belang van samenwerking** groeit
- **Toename Duitse bezoekers** (door Thermen)
- **Toename** behoefte **meerdaagse evenementen** (festival)
- **Kort verblijf is in trek**
- **Groei van inkomend toerisme**
- **Ontwikkeling** tussen **Kasteel en Wijchens Meer** (TKWM)
- Regionaal meer **aandacht voor arbeidsmarktbeleid**
- **Veranderend consumentengedrag** (beleving)
- **Samenwerking** binnen het Rijk van Nijmegen en met de stad Nijmegen
- **Woningbouwopgave** Wijchen **neemt toe** (o.a. Huurlingse Dam, Wijchen West, TKWM)
- **Transformatiemogelijkheden** van **vrijkomende agrarische bebouwing**

Bedreiging

- **Economische recessie** vanwege coronacrisis
- **Beperkte** nieuwe **bouwkavels** en hoge kosten voor (her)ontwikkeling bestaande bouwkavels
- Landelijke **regelgeving** (stikstof, PAS, PFAS)
- **Klimaatambitie/verduurzaming** vraagt om investering van ondernemers
- **Klimaatverandering** (o.a. drogere zomers en meer extremen) vraagt om klimaatadaptatie
- **Negatieve financiële gevolgen belemmeren werkzoekenden** om aan de slag te gaan
- **Onderwijs kan technologische ontwikkelingen** van het bedrijfsleven **niet bijhouden**
- Leerlingen hebben te weinig focus op de “ambachtelijke” beroepen. **Opleidingskeuze** van jongeren **sluit niet aan** bij vraag en behoefte
- **Verdwijnen van laaggeschoolde banen** door robotisering, digitalisering en technologisering
- Door bureaucratische belemmeringen bij instanties en negatieve financiële gevolgen voor werkzoekenden **stagneren processen om werkzoekenden aan het werk te krijgen**
- **Veranderend consumentengedrag** (internet) zet retailsector onder druk
- **Vrijkomende agrarische bebouwing** kan voor **verrommeling** landelijk gebied zorgen

Kernopgaven

Kijkend naar hoe de gemeente er anno 2020 voor staat, zijn er een aantal kernopgaven die boven komen drijven voor Wijchen. Deze kernopgaven staan centraal in het behouden en versterken van de economische kracht van de gemeente. Uit de voorgaande analyses en gesprekken komen de volgende kernopgaven naar voren:

- Hoe houden we onze werklocaties kwalitatief op peil?
- Hoe houden we onze winkelgebieden toekomstbestendig?
- Hoe zorgen we ervoor dat lokale bedrijven aan voldoende geschoold personeel komen?
- Hoe zorgen we ervoor dat we meer mensen kunnen verleiden om vaker en langer Wijchen te bezoeken ter stimulering van het toeristisch ondernemerschap én versterking van het draagvlak van de voorzieningen in Wijchen

Aan de hand van deze opgaven wordt al deels voorgesorteerd op de visie.

Toekomstbestendigheid, kwalitatief op peil, voldoende personeel en meer bezoekers vormen de onderlegger voor het gewenste resultaat in 2030. Hierbij komt de opgave rondom het aantrekken van bezoekers terug in de toeristische visie.

In het volgende hoofdstuk geven we aan de hand van de visie, ambitie en uitvoeringsagenda richting aan hoe gemeente en ondernemer samen bovenstaande kernopgaven en kernkwaliteiten aan willen pakken.

Kernkwaliteiten

Het doel van deze visie is niet alleen om de economische kracht te behouden en te versterken, maar ook om richting te geven aan de manier waarop de gemeente zich onderscheidt. En zelfs kan excelleren. De volgende kernkwaliteiten kwamen gedurende het proces naar voren:

- Hoog ons kent ons gehalte (ondernemers en bewoners kennen elkaar vaak goed en er hangt een informele sfeer)
- Gunstige en strategische ligging (ontsluiting, spoor, t.o.v. Nijmegen)
- Veel en groeiende werkgelegenheid (meest snelgroeiende bedrijven uit regio, toonaangevende bedrijven) (DHL, Yoast)
- Krachtig centrum Wijchen (retail, horeca, evenementen) en goede voorzieningen in de vorm van dorpscentra en wijkcentra
- Goede mix lokale (MKB, ambachtelijk) en regionale bedrijventerreinen (met name logistiek)
- Toeristische hotspot de Berendonck (Sauna, wellness, golfbaan, recreatieplas, waterskibaan, festival Emporium met landelijke bekendheid)

03

Visie en ambitie Wijchen 2030

← Winssen 4
Ewijk 7

→ Horssen 4
Druten 7

← Nijmegen 16

→ Deest 4

← Batenburg 5
Appeltern 9

→ Hernen 2
Wijchen 7

*Levendig, Innovatief en
Duurzaam*

3.1 Inleiding

Zoals in de vorige hoofdstukken naar voren komt gaat het goed in Wijchen. Ook in economisch opzicht. Maar hoe houden we het goed en maken we het nog beter? Er liggen op economisch gebied nog veel kansen en uitdagingen voor de gemeente Wijchen.

In paragraaf 3.2 beschrijven we de toekomstvisie van Wijchen. Waar willen we naar toe? Hoe ziet Wijchen er in 2030 uit? In paragraaf 3.3 wordt nader ingegaan op de te volgen strategielijnen. Langs welke weg worden de ambities gerealiseerd? In hoofdstuk 4 worden deze strategielijnen vertaald naar een concreet actieprogramma.

3.2 Visie op de toekomst

Het gaat goed in Wijchen...

Wijchen is een aantrekkelijke gemeente om in te wonen, werken, ondernemen en recreëren. Het is een dorp met stadse allure, waar veel ondernomen wordt en iedereen welkom is. Er is sprake van een sterke sociale cohesie en een ruim winkel-, horeca- en evenementenaanbod. Door het parkeren gratis te houden is het voor bezoekers en bewoners eenvoudig om het centrum te bezoeken. Dit stimuleert de levendigheid en ook het ondernemerschap in de kern. Dit maakt centrum Wijchen interessant voor ondernemers.

De gunstige **strategische ligging** wordt optimaal benut. Met de ontsluitingen via de A73, A50, A326 en ligging nabij Nijmegen zijn de randvoorwaarden voor economische ontwikkeling gunstig. Het belang van de regio wordt ook door de gemeente Wijchen en haar bewoners (h)erkend. Op verschillende thema's wordt dan ook regionaal samengewerkt. Denk aan verkeer en infrastructuur, maar ook aan arbeidsmarkt en wonen. Dit geldt ook voor (andere) economische thema's.

De **economische kracht** van Wijchen is ook cijfermatig terug te zien. Met meer dan 18.000 banen steekt Wijchen met kop en schouders boven buurgemeenten uit wat betreft werkgelegenheid. In 2019 nam het aantal arbeidsplaatsen toe met 5,2%. Dit is te danken aan de vestiging en uitbreiding van enkele toonaangevende werkgevers, zoals Thermen de Berendonck, DHL en de Lidl. Deze bedrijven investeerden niet voor niets in Wijchen. Bijsterhuizen is een (inter)nationale logistieke toplocatie, de Berendonck een toeristisch-recreatieve hotspot en het centrum van Wijchen heeft

een hoog voorzieningenniveau en een regionale functie. Door enerzijds ruimte te bieden voor bedrijven met allure en anderzijds ook ruimte te bieden voor snelgroeiende en startende MKB-bedrijven wordt ondernemerschap gestimuleerd en worden bedrijven aan de gemeente gebonden.

Een **gemeente die met de ondernemer meedenkt** blijkt een belangrijke succesfactor hierin. 'Ja mits...'; in plaats van 'Nee, tenzij...' vormt hierbij het uitgangspunt in de gemeentelijke dienstverlening. Dat houdt echter niet in dat zomaar alles kan. De balans bedrijvigheid, leefbaarheid en groene leefomgeving moet bewaakt worden. Het is prettig wonen in Wijchen en dat willen we graag zo houden. We willen voorkomen dat we het Amstelveen van Nijmegen worden en om autonoom te blijven moeten krachtige coalities, samenwerkingsverbanden en visies op verschillende thema's worden neergezet.

Veel ondernemers zijn lid van een bedrijventerreinvereniging of winkeliersvereniging en werken daardoor samen op het gebied van veiligheid, duurzaamheid of het organiseren van evenementen. Echter moet voorkomen worden dat deze **samenwerkingsverbanden** te vrijblijvend zijn. Om een beweging op gang te zetten (denk aan ontwikkelingen rondom het thema duurzaamheid) is een helder verhaal, aanpak en ook financiële slagkracht nodig. Overheden (landelijk, regionaal en lokaal) en bedrijven zijn best bereid om te investeren, maar wel met een duidelijk doel. Hiervoor is goed luisteren naar elkaars behoeften en zorgen, het delen van belangen en hierover met elkaar in discussie gaan belangrijk. Alleen dan ontstaat een vruchtbare bodem voor samenwerking.

Innovatieve bedrijven in Wijchen

Ondernemers in Wijchen timmeren hard aan de weg, zijn innovatief en anticiperen op de toekomst. Denk hierbij aan EromesMarko, een bedrijf dat innovatief onderwijsmeubilair maakt en hiervoor nauw samenwerkt met onderwijsinstellingen en ook een zogenaamde 'experimenteruimte' heeft ontwikkeld. Daarnaast is Modderkolk het toonaangevende bedrijf op het gebied van het opleiden en aantrekken van personeel en samenwerking tussen bedrijf en onderwijs. Modderkolk is een installatiebedrijf in industriële elektrotechniek en heeft een eigen bedrijfsschool waar beginnende medewerkers vier dagen per week werken en een dag per week les krijgen. Modderkolk werkt hiervoor samen met het Koning Willem I college. Het zijn slechts twee van de talloze voorbeelden van innovatief ondernemerschap in Wijchen.

... maar anticiperen is nodig om de hoge kwaliteit te behouden

Hoe zorgen we ervoor dat het goed blijft gaan in Wijchen? Stilstand is tenslotte achteruitgang en investeren is nodig om de goede uitgangspositie te behouden. Om een gezonde economische toekomst te garanderen is het zaak om vandaag opgaven te herkennen en ernaar te handelen. Focus en samenwerking is nodig om te voorkomen dat de goedbedoelde inspanningen niet tot het gewenste resultaat leiden door een te versnipperde inzet van schaarse capaciteit en middelen.

Wijchen heeft een goede mix van lokale en regionale **bedrijventerreinen**. Lokale en (inter)nationale bedrijven zijn er gevestigd. Echter vormt de bereikbaarheid van sommige locaties een knelpunt en verdient aandacht. Ondernijming mag geen ruimte krijgen op bedrijventerreinen en veiligheid en uitstraling (zowel op bedrijventerreinen als winkellocaties) wordt constant gemonitord. Door de bedrijventerreinen helder te positioneren en gezamenlijk te investeren worden kansen gegrepen.

De gemeente stimuleert met betrokkenen ontwikkelingen op het gebied van **duurzaamheid**. Zo loopt Bijsterhuizen voorop met duurzame, slimme verlichting en gaat het aan de slag met duurzame energie voor bedrijven en logistiek. Op Wijchen Oost worden de kansen verkend voor de aanleg van een warmtenet, waarbij restwarmte van de maakindustrie wordt gebruikt om huishoudens te verwarmen. Voor een vitaal platteland is het zaak om constant in gesprek te blijven met

betrokkenen met het oog op ruimtegebruik in het buitengebied. Hier komen namelijk verschillende ambities rondom duurzaamheid en circulariteit bij elkaar. Gemeentebreed is op bedrijfsniveau kennis over (kansen binnen) verduurzaming (duurzame energie, klimaatadaptatie of circulariteit) vaak het grootste knelpunt. Bedrijven zien voor het faciliteren van kennisontwikkeling een rol voor de gemeente weggelegd.

Voor de **arbeidsmarkt** gelden een aantal specifieke opgaven. Veel techniekbedrijven hebben behoefte aan goed opgeleide arbeidskrachten, maar deze zijn steeds moeilijker te vinden. Het aansluiten van onderwijsaanbod op de behoeften van het bedrijfsleven is onvoldoende, waarbij het onderwijs moeite heeft om technologische ontwikkelingen van het bedrijfsleven bij te houden. Ook de opleidingskeuze van jongeren sluit niet aan bij de vraag vanuit de arbeidsmarkt en de verwachting is deze mismatch de komende jaren alleen maar sterker wordt. Aanvullend zal de hoge uitstroom van babyboomers druk veroorzaken op de arbeidsmarkt.

Zowel het aantal als de kwaliteit van de beroepsbevolking is dus een uitdaging voor Wijchen. De arbeidsmarkt is een thema dat regionaal (Rijk van Nijmegen) wordt aangepakt⁴. De onderlinge samenwerking tussen het UWV en het Werkbedrijf is goed geregeld en wordt doorgetrokken. Met Wijchen Werkt wordt hard gewerkt aan het terugdringen van het aantal bijstandsgerechtigden. Ook door corona is er een immense opgave om mensen tijdig bij of om te laten scholen. Ook voor dit aspect is regionaal en provinciaal volop aandacht.

⁴ Naar een krachtige arbeidsmarkt voor het Rijk van Nijmegen, Panteia, (2019)

⁵ Retail postcorona impactanalyse, Retailagenda, Inretail, NRW, Q&A (2020)

Het centrum van Wijchen in ontwikkeling

Het centrum van Wijchen is volop in ontwikkeling. Zo worden anno 2020 plannen opgesteld voor het project 'Kasteel en Wijchens Meer'. Dit project gaat over de (her)inrichting van een beeldbepalend gebied in het centrum van Wijchen. De gebiedsontwikkeling is aanbesteed aan Team Ter Stege en is erop gericht om verbinding te maken tussen het kasteel, Wijchens Meer en de markt.

Parrallel aan deze ontwikkeling werkt het centrummanagement samen met ondernemers en betrokkenen aan (de uitvoering van) de centrumvisie 2.0. Deze centrumvisie geeft richting aan een toekomstbestendig centrum en versterkt de identiteit van Wijchen centrum: warm en gezellig, 'de huiskamer van Gelderland'.

Net zoals veel **winkelcentra** in Nederland geldt ook voor Wijchen dat de toekomstbestendigheid onder druk komt te staan. Naar verwachting slaat de corona-crisis grote gaten in het retailbestand, met name voor non-food. De verwachting is dat komend jaar zeker 15% van de non-food winkels zal verdwijnen en dit de komende twee jaar kan oplopen tot 25-30%⁶. Grote formules die als trekker dienen dreigen om te vallen en er komt steeds meer spanning tussen online en offline winkelen. Lokale ondernemers komen niet meer rond en ook horeca, die sterk gegroeid is in economische hoogconjunctuur, vormt geen heilige graal meer voor het oplossen van de verwachte leegstand. Anticiperen en het bieden van handelingsperspectieven wordt gevraagd.

Ook op de onderlinge verhoudingen tussen winkellocaties in Wijchen (zie hoofdstuk 2) komt spanning te staan, waarbij het zaak is om als gehele sector een heldere visie te hebben om de gewenste structuur te behouden. Dit kan kiespijn veroorzaken. Waar bieden we ruimte, voor wat? En waar investeren we in bereikbaarheid en uitstraling? Hierbij is het wel van belang om de balans leefbaarheid, centrumfunctie en gebiedsontwikkeling goed te bewaken.

Tenslotte vormen **bezoekers** (naast bewoners en bedrijven) een belangrijke pijler binnen de lokale economie. De uitdaging is om Wijchen aantrekkelijk te maken voor bezoekers op het gebied van (voorzieningen)aanbod, omgeving en gastvrijheid. De kans is hierbij om toerisme in te zetten om de lokale economie te stimuleren, het creëren en behouden van werkgelegenheid en bij te laten dragen aan andere beleidsdoelen zoals het vergroten van de leefbaarheid en bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen⁵. De toeristische bezoeker is echter kritisch en heeft volop keuzemogelijkheden. De opgave zal zijn de kwaliteiten van Wijchen beter voor het voetlicht te brengen.

Concluderend zien we dat het goed gaat in Wijchen. Dit kan doorgetrokken worden. Er zijn uitdagingen binnen de economie, maar hierbinnen ook voldoende kansen. De voorgaande hoofdstukken hebben een beeld gegeven van de huidige situatie en de potentiële toekomst. Op de volgende pagina wordt deze toekomstvisie vertaald naar de **ambitie voor economisch Wijchen 2030**. Deze ambitie bepaalt de koers in die toekomst en we stellen concrete handvaten voor om deze ambitie te realiseren. In de volgende paragraaf wordt deze ambitie en de uitwerking ervan aan de hand van **vier ontwikkelstrategieën** toegelicht. Het is vervolgens aan overheid, ondernemers en bewoners om invulling en uitvoering aan deze ambitie te geven.

⁶ *Toeristische visie 2030, gemeente Wijchen (2020)*

Ambitie Wijchen in 2030

Aan de hand van de ambitie en de vier strategielijnen wordt de economische koers voor het komende decennium neergezet. Hierbij staat centraal dat het nadrukkelijk geen blauwdruk is. Anno 2020 is voor iedereen duidelijk dat de omgeving, het (economisch) klimaat, prioriteiten en wet- en regelgeving veranderlijk zijn. Dit betekent niet dat het streefbeeld verandert, hoogstens de weg er naartoe. Dat deze ambitie gedragen wordt door ondernemers versterkt de daadkracht en actiegerichtheid om 'm samen te verwezenlijken. De strategielijnen bieden hierin eerste handvaten en een verantwoordelijkhedenverdeling. Op de volgende pagina's worden deze verder toegelicht.

Ambitie Wijchen in 2030:

Een levendige, innovatieve en duurzame economie, waar door **gezamenlijk investeren** in een **excellent ondernemers- en vestigingsklimaat, samenwerking én duurzaam ondernemerschap**

een bijdrage wordt geleverd aan het prettig ondernemen, werken, wonen, recreëren voor ondernemers, inwoners van gemeente Wijchen en bezoekers.

Strategielijnen:

Innovatie

Aantrekkingskracht

Samenwerking

Duurzaamheid

Strategielijn 1: Innovatie

Quick win: We sturen een uitnodiging naar onze partners in Nijmegen om de gesprekken rondom de ontwikkeling Bijsterhuizen te herstarten

Innovatie is verandering die nieuwe waarde creëert

- Voldoende kwalitatieve moderne werklocaties
- Toekomstbestendige winkelgebieden
- Versterken innovatief vermogen bedrijfsleven

zijn in het kort de doelen die voor deze innovatiestrategie gelden.

We kiezen nadrukkelijk voor een strategie die gericht is op kwaliteit. Dit betekent optimaliseren (werklocaties) in plaats van grootschalig uitbreiden. Verzoeken voor uitbreiding worden zorgvuldig op haalbaarheid en wenselijkheid onderzocht en per case behandeld. Hierin is altijd oog voor de balans bewoners, omgeving en bedrijvigheid. We stimuleren en ondersteunen nieuwe initiatieven op de werklocaties die als uitgangspunt hanteren: slim, groen en veilig. Hierin bieden we volop ruimte voor pilots en denken we graag als partner mee in vernieuwende of experimentele plannen, zowel op werklocaties als in het buitengebied. Onveilige verkeerssituaties pakken we aan. We gaan voor verbetering van verkeers- en (ov) verbindingen en gaan proactief aan de slag met ondermijning en ongewenste detailhandel op bedrijventerreinen. Dit om (goed) ondernemerschap op de juiste plek te faciliteren

Voor de winkelgebieden geldt dat er geconsolideerd wordt. Door innovatie, het stimuleren van ondernemerschap en out-of-the-box

denken willen we de krachtige functie van Wijchen-centrum behouden. We ondersteunen ondernemers door het faciliteren van kennisdeling, bijvoorbeeld over rondom digitalisering en zoeken naar mogelijkheden voor het organiseren van coachcafés.

Het (professionele) centrummanagement vormt de belangrijkste partner en heeft onlangs een centrumvisie 2.0 opgesteld. Deze krijgt nog een verdiepingsslag. Ook werken we aan een BIZ voor pandeigenaren in Wijchen-centrum. Voor de wijk- en buurtwinkelcentra geldt dat de huidige functie behouden en beschermd moet worden. Er komt een heldere visie op de detailhandelsstructuur, waarin de gebiedsvisie Hart van Zuid wordt ingepast. Samen met vastgoedeigenaren denken we na over vernieuwende invullingen of combinaties. Dit heeft door corona extra prioriteit gekregen.

In de toeristische visie worden handvaten en kaders geboden voor productinnovatie. Niet alleen voor de toeristische sector, maar gemeente breed willen we het innovatief vermogen van ondernemers versterken. Dit doen we door (startende) ondernemers te enthousiasmeren om aan te haken op landelijke en regionale programma's ter stimulering van ondernemerschap, zoals Groeiversnellers Gelderland, maar ook binnen programma's en regelingen van de provinciale corona-herstelaanpak.

Strategielijn 2: Aantrekkingskracht

Quick win: We publiceren een artikel waarin we de resultaten van de Enneüs-ondernemersenquête presenteren en afzetten tegen de resultaten van 2018.

Het nog aantrekkelijker maken van het ondernemers- en vestigingsklimaat

- Optimaliseren van de gemeentelijke dienstverlening: Naar een 7.5!
- Inspelen op trends en ontwikkelingen en behoeften van ondernemers door het tijdig actualiseren van economisch beleid zijn in het kort de doelen die voor deze strategie gelden.

Voor deze ontwikkelstrategie staat het ontwikkelen van een rode loper-aanpak voor bedrijven centraal. Dit houdt in dat we de aantrekkelijkheid van Wijchen voor ondernemers versterken. We willen tevreden ondernemers die graag doen waar ze goed in zijn: ondernemen. We willen dit zo gemakkelijk mogelijk maken voor hen en ook nieuwe ondernemers moeten het gevoel krijgen in een warm bad terecht te komen als ze komen ondernemen in Wijchen. We voeren dan ook een attentiebeleid voor nieuwe ondernemers in en er is een brochure voor toekomstige ondernemers. Wijchen presteert al bovengemiddeld op gemeentelijke dienstverlening en samenwerking en dit willen we nog een niveau hoger tillen. Dit houdt in dat we ook in de spiegel moeten kijken en verbeterpunten implementeren. Zo willen we communicatie richting betrokkenen in heldere en bondige taal verzorgen en gaan we de gemeentelijke heffingen en regeldruk onder de loep nemen.

We vinden de waardering van ondernemers belangrijk en dit nemen we erg serieus. We continueren de ondernemerspeiling van Enneüs en vertalen de resultaten om eventueel binnen het actieprogramma bij te sturen. We houden de ingeslagen weg aan wat betreft participatie van ondernemers in het opstellen van beleid. Zowel ondernemers als gemeente ervaren dit als positief en dit zorgt ervoor dat de relatie versterkt wordt en de gemeente tot meer gedragen keuzes komt.

We stimuleren ondernemerschap binnen deze strategielijn langs twee sporen. We verbeteren ons aanbestedingsbeleid waarbij een voorrangregeling geldt voor lokale ondernemers door het tijdig evalueren van het beleid. Ook zorgen we dat de criteria helder worden gecommuniceerd. Op de tweede plaats is het interessant voor ondernemers als overheid in de vorm van financiering of stimuleringsregelingen bedrijven extra kunnen ondersteunen. Samen met de regio werken we aan de projectaanmelding voor de 2^e ronde MKB-Deal. Op deze manier wordt een voorstel gedaan voor het verkrijgen van extra financiering ter versterking van het MKB.

Tenslotte onderzoeken we of, in het kader van corona, reeds geplande gemeentelijke investeringen naar voren te halen zijn en zorgen we voor adequate informatieverschaffing voor ondernemers via de gemeentelijke website.

Strategielijn 3: Samenwerking

Quick win: We organiseren een jaarlijkse schouw van winkelgebieden en bedrijventerreinen met gemeente en ondernemers.

Waarom moeilijk doen als het samen kan?

- Tussen gemeente en ondernemers in de vorm van structurele overleggen
- Bedrijven hebben voldoende geschoold personeel tot hun beschikking en vormen een ontwikkelplek voor toekomstige arbeidskrachten

zijn in het kort de doelen die voor deze strategie gelden.

Het versterken van de samenwerking tussen bedrijven onderling, maar ook met gemeente, onderwijs en op regionaal vlak vormt een belangrijke behoefte bij ondernemers. Echter heeft iedereen slechts beperkte tijd, wil niemand overleggen om te overleggen en moeten resultaten centraal staan. Door goede regie te voeren op de uitvoering van het uitvoeringsprogramma economie voorkomen we (te) vrijblijvende samenwerking. We kiezen er bewust voor om bestaande overlegtafels 'op te plussen' en minder vrijblijvend te maken.

We zetten in op het versterken van de netwerken en het versterken van de relatie tussen bedrijven en overheidsinstanties. We continueren de samenwerking met de agrarische sector, met het oog op het ruimtegebruik in het buitengebied en denken mee met lokale initiatieven en oplossingen, bijvoorbeeld op het gebied van kavelruil, nevenfuncties of huisvesting van arbeidsmigranten.

⁷ Naar een arbeidsmarktbeleid voor het Rijk van Nijmegen, Panteia (2019)

Op het gebied van arbeidsmarkt wordt nadrukkelijk de samenwerking met de regio opgezocht. Het regionale arbeidsmarktbeleid biedt handelingsperspectieven voor verschillende sectoren, waaronder ook economische zaken⁷. Een aantal handelingsperspectieven hebben een indirect effect op de arbeidsmarkt, zoals het creëren van een gunstig vestigings-, woon- en leefklimaat, het stimuleren van ondernemerschap en kansrijke sectoren. Leisure & wellness en Logistiek & transport zijn voorbeelden van zulke sectoren die voor Wijchen kansrijk zijn. Aanvullend gaan we op regionaal niveau Human Capital Agenda's opstellen voor sectoren waarin Ondernemers, Onderwijs en Overheid elkaar ontmoeten.

Op lokaal niveau introduceren we de gecombineerde bedrijfsbezoeken door gemeentelijke medewerkers uit de domeinen economie en sociaal. Met het doel om sneller de bedrijven op te sporen die maatschappelijke ambities hebben. Aanvullend heeft onder andere corona er voor gezorgd dat de arbeidsmarkt vraagt om meer arbeidsmobiliteit. Dit willen we stimuleren. Enerzijds intern (binnen bedrijven), maar ook extern (tussen verschillende typen banen). We onderzoeken de mogelijkheden om een fysiek mobiliteitscentrum in te richten in het centrum van Wijchen. We continueren de succesvolle arbeidsbemiddeling via het Werkbedrijf Rijk van Nijmegen. Tenslotte richten we een tijdelijk 'snelkookpanproces' in voor creatieve ideeën voor innovaties in coronatijd.

Strategielijn 4: Duurzaamheid

Quick win: Gemeente Wijchen organiseert een kennissessie circulariteit en duurzaamheid voor de verschillende overlegtafels

28

Er is geen planeet B

- Gemeente Wijchen vervult een voortrekkersrol op het gebied van duurzaamheid
- Stimuleren ondernemers in treffen duurzaamheidsmaatregelen
- Wijchen energieneutraal

zijn in het kort de doelen die voor deze strategie gelden

De doelen rondom duurzaamheid verdienen nog een concretiseringslag, daarvan is de gemeente zich bewust. Dit neemt niet weg dat de duurzaamheidsopgave fors is. De energievraag zal de komende jaren nog sterker toenemen, wat voornamelijk wordt veroorzaakt door de industrie. In de Routekaart energieneutraal Wijchen wordt het bedrijfsleven als apart speerpunt benoemd. In het energieplan worden drie sporen ingezet om de energietransitie te versnellen. Energie vormt een belangrijke kostenpost op de jaarlijkse rekening van bedrijven. We dragen uit naar ondernemers dat duurzaamheidsmaatregelen niet alleen geld kosten, maar op langere termijn juist geld opleveren. Het uitvoeren van een energiescan geeft hier zicht op. Als gemeente vervullen we een voortrekkersrol op het gebied van bewustwording, stimuleren en faciliteren.

In de praktijk blijkt dat er bij bedrijven behoefte is aan kennis en informatie rondom het treffen van duurzaamheidsmaatregelen (o.a. op gebied van circulariteit). We onderzoeken de mogelijkheden voor het aanstellen van een duurzaamheidscoach die bedrijven ondersteunt om concrete acties op te zetten die leiden tot een groener en meer circulair businessmodel. En hoe dit te financieren. Bedrijven worden uitgedaagd om met aanwezige kennis en nieuwe businessmodellen de overgang naar een circulaire ontwikkeling te maken. Hiervoor worden kennissessies aanvullend georganiseerd waarin bedrijven van elkaar leren en kennismaken met tools die hierbij kunnen helpen, zoals Indusym⁸.

Voor Wijchen Oost onderzoeken we de mogelijkheden voor de aanleg van een warmtenet, waarbij restwarmte van bedrijven circulair ingezet kan worden om huishoudens te verwarmen. Als overheid gaan we hier proactief mee aan de slag en willen we een voortrekkersrol vervullen⁹. We willen ruimte bieden voor duurzame energieopwekking op bedrijventerreinen, we sturen op duurzaamheidsvereisten bij de aanleg of herinrichting van bedrijventerreinen en we onderzoeken en stimuleren duurzame mobiliteit, schone brandstoffen en bijbehorende (laad)infrastructuur. Zo zorgen we er voor dat we vooraan staan indien het Interreg-project rondom e-hubs in Nijmegen wordt uitgebreid naar de regio en onderzoeken we met betrokkenen de behoeften wat betreft openbare ruimte in relatie tot de logistieke last-mile.

⁸ *Indusym (Industriële symbiose) is opgericht om bedrijven te helpen bij de transitie naar een circulaire economie met behulp van de softwaretool die geldt als reststromenmarktplaats en deelplatform van voertuigen, gereedschappen, ruimte, diensten of zelfs personeel*

⁹ *O.a. circulariteit in Grond Weg en Waterbouw, ondertekenen nationaal Grondstoffenakkoord en uitvoering geven aan het Energieplan 'Samen naar een duurzaam Wijchen'*

04

Uitvoerings- programma

Gedurende het proces kwam naar voren dat er een sterke behoefte is aan structurele samenwerkingsverbanden

4.1 Uitvoeringprogramma

Het vorige hoofdstuk geeft de ambities en strategielijnen van de economische visie in Wijchen weer en brengt hier samenhang in. Dit hoofdstuk gaat verder waar het vorige hoofdstuk is geëindigd en benoemt de actiepunten die nodig zijn om de ambities te behalen. De actiepunten staan weergegeven per strategielijn en zijn waar mogelijk voorzien van de uitvoeringstermijn, een indicatie van de investeringskosten¹⁰ en per actie de initiator (wie is als eerste aan zet).

Gedurende het proces kwam naar voren dat er een sterke behoefte is aan structurele samenwerkingsverbanden. Het opzetten van deze samenwerkingsverbanden valt deels onder de samenwerkingsstrategie, maar verdient bijzondere aandacht. Deze visie vormt dan ook een belangrijk middel om de veelal versnipperde samenwerkingsvormen met elkaar te verbinden. We gaan dan ook eerst in op de organisatie en uitgangspunten van deze samenwerkingsverbanden. Deze staan namelijk centraal in de uiteindelijke uitvoering van het programma.

¹⁰ € = < 5.000
€€ = 5.000-20.000

€€€ = 20.000-50.000
€€€€ = > 50.000

Hoe gaan we de uitvoering samen realiseren?

Om tot de uitvoering van de het programma te komen kiezen we voor de uitvoeringsvorm 'actiegericht samenwerken'. Deze uitvoeringsvorm leent zich uitstekend voor het programmatisch bereiken van doelen en ambities. Overheid en bedrijfsleven trekken samen op in de uitvoering, waarbij vooraf de rollen en uitgangspunten als volgt zijn:

- Rol overheid: Partner die faciliteert en verbindt
- Rol bedrijfsleven: Ondernemen/investeren en samenwerken

In de praktijk zien we dat een aantal uitgangspunten cruciaal zijn om gedragen en effectief aan te slag te gaan met het actieprogramma:

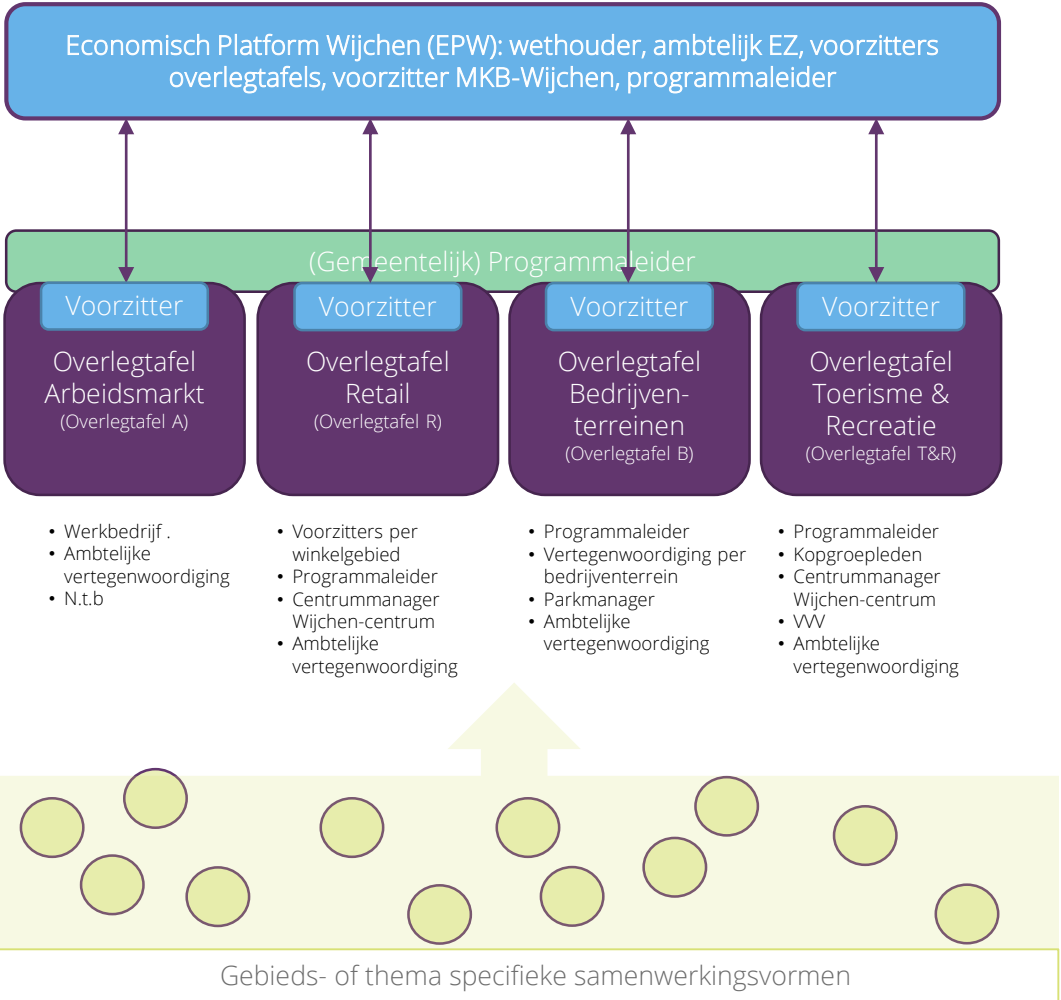
- **We werken met een gemeenschappelijk kader.** Deze economische visie biedt dit kader en wordt door alle partijen gedragen;
- **Beoogde resultaten staan centraal.** Het programma biedt het startpunt en achterliggende doel. De overleggen zijn resultaatgericht en worden ook zo gemonitord en waar nodig bijgestuurd. Hierbij is het ook belangrijk om successen te delen en te vieren.
- **Voorkom vrijblijvende samenwerking.** Deze samenwerkingsvorm vraagt commitment van verschillende partijen. Door een heldere verantwoordelijkheidsverdeling dragen alle partijen bij,
- **Zo veel mogelijk aanhaken op bestaande overlegstructuren.** Ondernemers en overheid gaven aan bij voorkeur bestaande overlegstructuren 'op te plussen'. Zo zitten partijen met bekende anderen aan tafel en worden geen onnodige overlegstructuren opgetuigd.

In de praktijk zien we dat een aantal uitgangspunten cruciaal zijn om gedragen aan de slag te gaan

Gedurende de overlegtafels is door gemeente en bedrijfsleven commitment uitgesproken om uitvoering te geven aan het actieprogramma aan de hand van de variant 'optimaliseren bestaande structuren'. Hierbij wordt ingezet op het opplussen en borgen van bestaande overlegtafels en de introductie van het Economisch Platform Wijchen (EPW) waarin de gezamenlijke verantwoordelijkheid terugkomt. Aan de linkerkzijde is deze samenwerkingsvorm visueel weergegeven en geldt de volgende rolverdeling:

Economisch Platform Wijchen (EPW). Bestuurlijke verantwoordelijkheid

- Aansturing en regie voortgang actieprogramma
- Agenderen actiepunten bestuurlijk (publiek en privaat), regionaal
- Mogelijkheid op termijn doorgroeien naar een aparte juridische entiteit

Gemeentelijk programmaleider. Faciliteert en verbindt overlegtafels

- Ambtelijk verantwoordelijk voortgang
- Verbindingsschakel tussen platform en overlegtafels (betreft ook tijdig bestuurlijk agenderen van thema's die gebiedsoverstijgend zijn, zoals gemeentebrede zaken op schoon, heel en veilig)
- Faciliteren overleggroepen

Overlegtafels per sector. Coördineren uitvoering

- Sturing en regie aanpak
- Monitoring uitvoering acties
- Faciliteren uitvoering

Gebieds- of themaspecifieke samenwerkingsvormen. Uitvoering acties

- Uitvoering actiepunten
- Gelegenheids-werkgroepen en klankborden

Figuur: Organogram uitvoering actieprogramma (i.c.m. toeristische visie)

Topprioriteit

DOEL	MAATREGEL	INITIATOR	INDICATIE INVESTERINGS KOSTEN	PLANNING			
				2020	2021	2022	2023 <
Moderniseren en optimalisatie werklocaties	Onderzoek naar ontwikkeling bedrijventerreinen Wijchen (waaronder Breekwagen)	Gemeente	€€		X	X	
	Beleid/plan van aanpak vrachtwagen parkeren bedrijventerrein	Gemeente / regio	€		X		
	Aanpak ondermijning door jaarlijkse handhavingsacties bedrijventerreinen	Gemeente	-		Continu		
	In kaart brengen en handhaving ongewenste detailhandelslocaties bedrijventerreinen (i.c.m. detailhandelsstructuurvisie)	Gemeente	€		X		
	Analyse en verbeterplan verkeer en verbinding (OV; spoorbrug)	Gemeente / Provincie	€€€		X	X	X
	Onderzoeken meerwaarde uitbreiden KVO naar bedrijventerreinen Loonse Waard en Breekwagen en aansluiten op netwerk van bedrijventerreinen Wijchen Oost en Bijsterhuizen	Overlegtafel B	€€		X	X	
	Opstellen toekomstvisie Wijchen Oost en start deelprojecten startnotitie Wijchen Oost	Gebiedsspec. werkgroep	lopend	X	X	X	X
	Plan van aanpak verkeerssituatie 30e straat en Palkerplein bedrijventerrein	Overlegtafel B	€	X	X		
	Onderzoek mogelijkheden uitbreiding waterrecreatie i.r.t. industriële activiteiten Loonse Waard	Gemeente	€		X	X	X

Topprioriteit

DOEL	MAATREGEL	INITIATOR	INDICATIE INVESTERINGS KOSTEN	PLANNING				
				2020	2021	2022	2023 <	
Toekomstbestendige winkelgebieden	Actualisatie detailhandelsvisie	Gemeente	€€		X			
	Opstellen plan voor ondersteuning modernisering en digitalisering detailhandel	Overlegtafel R	€	X	X			
	Opstellen terrassenbeleid met duidelijke visie op horeca aan de markt i.r.t. weekmarkt	Gemeente	-	X				
	Verdiepen en uitvoeren visie centrummanagement 2.0	Gebiedsspec. werkgroep	lopend	X	X	X		
	Onderzoek draagvlak BIZ-eigenaren Wijchen centrum	Gebiedsspec. werkgroep	lopend	X				
	Gebiedsvisie Hart van Zuid (winkelcentrum Zuiderpoort) waarin ook wordt gekeken naar aanvullende functies en voorzieningen	Gebiedsspec. werkgroep	lopend	X	X	X	X	
	In gesprek (o.a. op basis van Retailagenda) met ondernemers Hof van Achterlo en Wijchen Noord om behoeften in kaart te brengen	Overlegtafel R	€		X			
	Onderzoeken ruimtegebruik centrum Wijchen (terrassen, markt, kermis etc.) i.r.t. project TKWM	Gemeente	€€		X	X		
	Verbetering verbinding station-centrum Wijchen	Gemeente	€€€					X

Innovatie

Versterken innovatief vermogen bedrijfsleven

Topprioriteit

DOEL	MAATREGEL	INITIATOR	INDICATIE INVESTERINGS KOSTEN	PLANNING				
				2020	2021	2022	2023 <	
Versterken innovatief vermogen bedrijfsleven	Projectaanmelding 2e ronde MKB-Deal	Gemeente	Iopend	X				
	Innovatie bevorderen door ruimte te bieden voor plannen met clusters en proeftuinen	Gemeente	-	X	X			
	Vitaliseren buitengebied door het in beeld brengen transformatiebehoeften en - perspectieven VAB's	Gemeente	€		X			
	Enthousiasmeren ondernemers om aan te haken op landelijke en regionale programma's stimulerend ondernemers (zoals groeiversneller Gelderland, BOOST-voucher vitale industrie, SMART-regeling, corona-herstelpakket 3.0, coaching via Ondernemersklankbord)	Overlegtafels B R TR	€		Continu			
	Inschrijven mogelijkheid provinciaal programma coachcafés voor ondernemers centrum Wijchen	Overlegtafel R	-	X	X			
	Benutten uitbreiding subsidieregeling SteenGoed Benutten indien nodig	Gemeente	-		Continu			
	Ondersteunen en vertalen kennis en data naar lokale opgaven (corona-oplegger koopstromen en vitaliteitsbenchmark door RetailInsiders)	Overlegtafel R	€	X	X			

¹¹ Provincie Gelderland beoogt in najaar 2020 opdracht te verlenen voor het vertalen van het dashboard RetailInsiders naar regionaal en lokaal niveau. Om de prestatie van een centrumgebied in beeld te brengen wordt opdracht verleend voor een vitaliteitsbenchmark voor de 50 kernen met meer dan 5.000 inwoners.

Aantrekkingskracht

Optimaliseren gemeentelijke dienstverlening en inspelen op ontwikkelingen door creëren flexibel beleid

Topprioriteit

DOEL	MAATREGEL	INITIATOR	INDICATIE INVESTERINGS KOSTEN	PLANNING				
				2020	2021	2022	2023 <	
Optimaliseren gemeentelijke dienstverlening	Rode loper aanpak ontwikkelen door de gemeentelijke dienstverlening door te (laten) lichten	Gemeente	€€		X			
	Interne analyse gemeente heffingen en regeldruk voor ondernemers	Gemeente	-		X			
	Ondernemerspeiling Waarstaatjegemeente.nl 2020 continueren (tweejaarlijks) en uitvoering geven aan verbeterpunten	Gemeente	€€			X		
	Invoeren attentiebeleid nieuwe ondernemers (welkomstpakket o.i.d.)	Gemeente	€	X				
	Uitvoeren tijdige evaluatie gemeentelijk aanbestedingsbeleid	Gemeente	-		X			
	Ondernemersvriendelijk(er) communiceren richting betrokkenen (ondernemers, bewoners) in heldere en bondige taal	Gemeente	lopend				Continu	
	Adequate informatieverstopping voor ondernemers via gemeentelijke website	Gemeente	-				Continu	
Inspelen op ontwikkelingen door creëren flexibel beleid dat aansluit op behoeften ondernemers	Ondernemersparticipatie, ondernemers (blijven) betrekken bij opstellen en door ontwikkelen economisch beleid	Gemeente	lopend				Continu	
	Tweejaarlijkse evaluatie en bijsturing actieagenda	EPW	-			X	X	

Samenwerking

Tussen gemeente en ondernemers in de vorm van structurele overleggen

Topprioriteit

DOEL	MAATREGEL	INITIATOR	INDICATIE INVESTERINGS KOSTEN	PLANNING			
				2020	2021	2022	2023 <
Tussen gemeente en ondernemers in de vorm van structurele overleggen	Opplussen en borgen overlegtafels bedrijventerreinen, retail, toerisme en recreatie (bedrijventerrein bijv. gericht op duurzaamheid)	Gemeente	-	X			
	Stimuleren samenwerking 'blind-spots' ondernemerssamenwerking door verzorgen brede vertegenwoordiging in overlegtafels	Overlegtafels A B R TR	-	Continu			
	Structureel agrarische zaken overleg (jaarlijks) met oog op ruimtegebruik buitengebied	Themaspec. werkgroep	-	Continu			
	Intensivering overleg politie en ondernemers waarbij meldingen en aangiften besproken worden (jaarlijks gemeentebreed overleg)	Gemeente	€	Continu			
	Continuëren bedrijfsbezoek portefeuillehouder EZ, eventueel i.c.m. ambtenaar EZ en/of Werkbedrijf (maandelijks)	Overlegtafel A	-	Continu			
	Organisatie brede netwerkbijeenkomst ondernemerscollectieven in Wijchen 2x per jaar	EPW	€	Continu			
	Jaarlijkse schouw gemeente + ondernemers winkelgebieden en bedrijventerreinen	Overlegtafels B R	-	Continu			
	Bedrijventerreinvereniging Bijsterhuizen stelt thema's en contouren op van projectplan, dat ze mee kunnen geven naar de GR	Overlegtafel B	€€	X	X		
	Overleg veiligheid centrum (camera's, bewaakte fietsenstalling, handhaving laden/lossen, handhaving terrassen)	Overlegtafel R	-	Continu			
	Continuëren ambtelijke afstemming tussen provincie, ondernemers en regio met oog op provinciale monitors en initiatieven af te stemmen	EPW	lopend	Continu			
Inrichten tijdelijk snelkookpanproces voor creatieve ideeën innovaties binnen corona	Gemeente	€	X				

Samenwerking

Bedrijven hebben voldoende geschoold personeel tot hun beschikking en vormen een ontwikkelplek

Topprioriteit

DOEL	MAATREGEL	INITIATOR	INDICATIE INVESTERINGS KOSTEN	PLANNING			
				2020	2021	2022	2023 <
Bedrijven hebben voldoende geschoold personeel tot hun beschikking en vormen een ontwikkelplek voor toekomstige arbeidskrachten (verbinding onderwijs)	Continueren regionale samenwerking arbeidsmarkt met focus op verbinding bedrijven en opleidingen in sectoren maakindustrie, logistiek & transport en leisure & wellness	EPW	lopend	Continu			
	Verbinden bedrijven, docenten en leerlingen (mensen uit het Wijchense bedrijfsleven gaan lesgeven/gastcolleges op mbo en hbo scholen)	EPW	-		X	X	X
	Onderzoeken mogelijkheid fysiek mobiliteitscentrum / Work & Businesscentre in Wijchen (laagdrempelig, inloop, korte lijnen, ontzorgen en i.c.m. corona-herstelaanpak)	Gemeente	€€	X	X		
	Continueren samenwerking Werkbedrijf waarbij ambassadeursgroep wordt geformeerd en aangehaakt op Inclusief Ondernemers Netwerk (i.c.m. bedrijfsbezoeken wethouder, EZ, sociaal en Werkbedrijf)	Overlegtafel A / gemeente	-	Continu			
	Onderzoeken mogelijkheden Human Capital Agenda Maakindustrie (waardoor 'trek in schoorsteen komt')	Overlegtafel A	€	X	X	X	
	Starten met de Leer-Werk carrousel op bedrijventerrein Wijchen Oost i.s.m. Werkbedrijf Rijk van Nijmegen	Overlegtafel A / gemeente	-		X	X	X

Duurzaamheid

Ondernemers en gemeente treffen samen duurzaamheidsmaatregelen

Topprioriteit

DOEL	MAATREGEL	INITIATOR	INDICATIE INVESTERINGS KOSTEN	PLANNING				
				2020	2021	2022	2023 <	
Stimuleren ondernemers in treffen duurzaamheidsmaatregelen	Onderzoeken mogelijkheden duurzaamheidscoach en loket voor advisering en ondersteuning ondernemers op gebied van energiebesparende maatregelen, circulariteit, subsidies en kennisdeling (i.c.m. toeristische visie)	Gemeente	€€€		X	X	X	
	Aansluiten regionaal project zonnedaken en verkennen mogelijkheden zonnevijvers op bedrijventerreinen	Overlegtafel B	€€	X	X	X	X	
	Stimuleren uitvoeren energiescan voor bedrijven door financiële bijdrage, met randvoorwaarde dat bedrijventerreinen namens bedrijventerrein plan indienen	Gemeente	€€		X	X		
	Onderzoeken mogelijkheden logistieke last-mile	Overlegtafel B R	€€		X	X		
	Slimme verlichting op alle bedrijventerreinen, zoals op Bijsterhuizen	Overlegtafel B	€€		X	X	X	
	Verkennen mogelijkheden aansluiten warmtenet	Overlegtafel B	€€€€	X	X	X	X	
Gemeente Wijchen vervult een voortrekkersrol op het gebied van duurzaamheid	Organiseren kennissessie circulariteit voor overlegtafels (verbinden met initiatieven; o.a. RvN circulaire raad; Indusym)	Gemeente	€		X			
	Opstart gesprek mogelijkheden e-hub Wijchen station (Interreg project Nijmegen)	EPW	-		X			

B

Deel B

Analyses, trends en ontwikkelingen

TURN
TO CLEAR
VISION

Economische kerngegevens Wijchen

Economie van gemeente Wijchen cijfermatig in beeld

Op de volgende pagina worden de economische kerngegevens van Wijchen weergegeven. Op basis van kerngegevens kan aan de hand van vier categorieën (en onderliggende indicatoren) een goed beeld worden verkregen van het functioneren van de economie van Wijchen: Economische karakteristiek / kracht; Arbeidsmarkt; Economische dynamiek; en Bevolkingsdynamiek.

We zetten de gegevens in de tabel af tegen de gegevens van omliggende gemeenten, het Rijk van Nijmegen en het Nederlands gemiddelde, Dit helpt om de gegevens in perspectief te plaatsen. Enkele zaken die opvallen zijn:

- Relatief veel arbeidsplaatsen en een relatief hoge banenindex
- Grote voorraad werklocaties
- Hoog voorzieningenniveau (veel m² WVO per 1.000 inwoners en lage leegstand)
- Ontwikkeling Zzp'ers blijft achter
- Geprognoseerde beroepsbevolking (20-65 jaar) neemt bovengemiddeld sterk af

Maar verder kijken dan cijfers is belangrijk

Deze kerngegevens geven een goed eerste beeld, maar om goed gevoel te krijgen bij de werkelijke kansen en opgaven is het van belang om verder dan de cijfers te kijken. Op de volgende pagina's wordt dieper ingegaan (zowel kwantitatief als kwalitatief) op de verschillende onderdelen die mede de kracht van een economisch gebied bepalen: bevolking, bedrijvigheid, voorzieningen en het vestigingsklimaat.

De gegevens worden in perspectief geplaatst door ze af te zetten tegen benchmarkgemeenten en -gebieden

	Wijchen	Berg & Dal	Druten	Beuningen	Cuijk	Grave	Heumen	Mook & Middelaar	Nijmegen	Rijk van Nijmegen	Nederland
Economische karakteristiek / kracht	●●●●	●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●	●●●	●●	●●●●	●●●●●	●●●●
Aantal bedrijven (abs.) (2019)	3.610	2.990	1.600	2.240	1.790	970	1.530	830	16.370	29.170	1.701.070 <small>(2019)</small>
Aantal arbeidsplaatsen (abs.) (2019)	★ 18.180	13.920	7.390	8.500	11.350	4.380	5.080	2.030	103.700	158.800	8.892.680
Banenindex (2019)	★ 82,6%	77,3%	73,9%	56,7%	81,1%	62,6%	56,4%	50,8%	105,8%	90,23%	95,96%
Aantal zzp-ers (2018)	13,2%	17,4%	13,8%	21,5%	8,6%	16,7%	21,4%	26,7%	8,4%	11,0%	11,4%
Aantal exporterende bedrijven (2019)	7,7%	3,9%	6,7%	7,1%	10,8%	4,9%	5,0%	4,1%	5,5%	5,1%	6,2%
Voorraad werklocaties (ha)	★ 159	50	141	75	258	17	55	30	580	1078	107869
Uitgeefbaar werklocaties (ha)	0	1	5	7	60	2	3	1	31	48	6268
Gemiddeld m2 WVO per 1000 inwoners	★ 2449	1691	1899	2578	2438	1765	2587	1106	1852	1991	2339
Leegstand winkels (%) (op basis van m2)	★ 2,3%	11,3%	6,1%	2,9%	17,9%	26,0%	2,8%	13,6%	8,3%	6,6%	8,5%
Arbeidsmarkt	●●●	●●●	●●●	●●●●	●●●	●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●●
Lager opgeleiden per 1000 inwoners (2019)	160	189	208	150	211	105	162	169	145	131	145
Werken in eigen woonplaats (2017)	25,8%	-	28,4%	17,8%	31,0%	17,5%	16%	11,4%	48%	24,5	38%
Gemiddelde reisafstand tot werk (km) (2016)	24,6	24,9	25,8	24,4	29,1	27,0	22,1	26,3	25,3	24,8	22,7
Werkloosheid (2019)	3%	3,1%	2,8%	2,7%	3,0%	2,8%	2,8%	2,8%	4,0%	3,5%	3,4%
Ontwikkeling werkloosheid (2013-2019)	-52,4%	-54,4%	-54,1%	-58,5%	-55,9%	-58,8%	-53,3%	-52,5%	-56,0%	-55,7%	-53,4%
Economische dynamiek	●●	●●●	●●●	●●●●	●●●	●●●●	●●●	●●●	●●●●	●●●●	●●●●
Ontwikkeling aantal bedrijven (%) (2015-2019)	13,5%	16,3%	11,9%	13,7%	23,4%	21,3%	9,3%	12,2%	20,0%	17,0%	17,4%
Ontwikkeling aantal arbeidsplaatsen (2015-2019)	5,0%	5,0%	4,2%	8,0%	11,1%	16,2%	2,0%	-1,5%	6,3%	3,6%	5,3%
Ontwikkeling zzp-ers (2013-2018)	★ -1,5%	20,0%	14,0%	16,2%	4,9%	-5,1%	12,6%	6,8%	23,5%	17,0%	9,6%
Bedrijvendynamiek (aantal oprichtingen per 1000 vestigingen; 2018)	90,8	90,9	87,2	94,9	86,0	80,2	91,2	86,3	110,9	101,4	100,7
Bedrijvendynamiek (aantal opheffingen per 1000 vestigingen; 2018)	51,5	49,1	53,0	60,2	53,8	58,8	52,6	50,4	66,1	59,7	61,6
Bevolkingsdynamiek (% toe- of afname)	●●		●●●	●●	●●●	●●		●●●	●●●●	●●●●	●●●●
Bevolkingsontwikkeling (jan 2008 - jan 2020)	3,7%	-	4,7%	2,2%	3,7%	-2,2%	-1,0%	-2,9%	10,2%	7,0%*	6,1%
Demografische druk (2020)	75,7%	-	71,2%	69,4%	73,2%	75,8%	83%	86,1%	54,5%	63,4%	70%
Prognose bevolkingsontwikkeling (2020-2040)	3,4%	-	-1,1%	3,2%	3,1%	-14,1%	2,5%	3,9%	16,9%	11,5%*	4,4%
Prognose beroepsbevolking (2020-2040; 20-65 jaar)	★ -19,7%	-	-12,8%	-13,7%	-10,3%	-17,6%	-17,0%	-11,9%	-4,1%	-8,2%*	-5,6%

Bevolking

Circa 41.000 inwoners

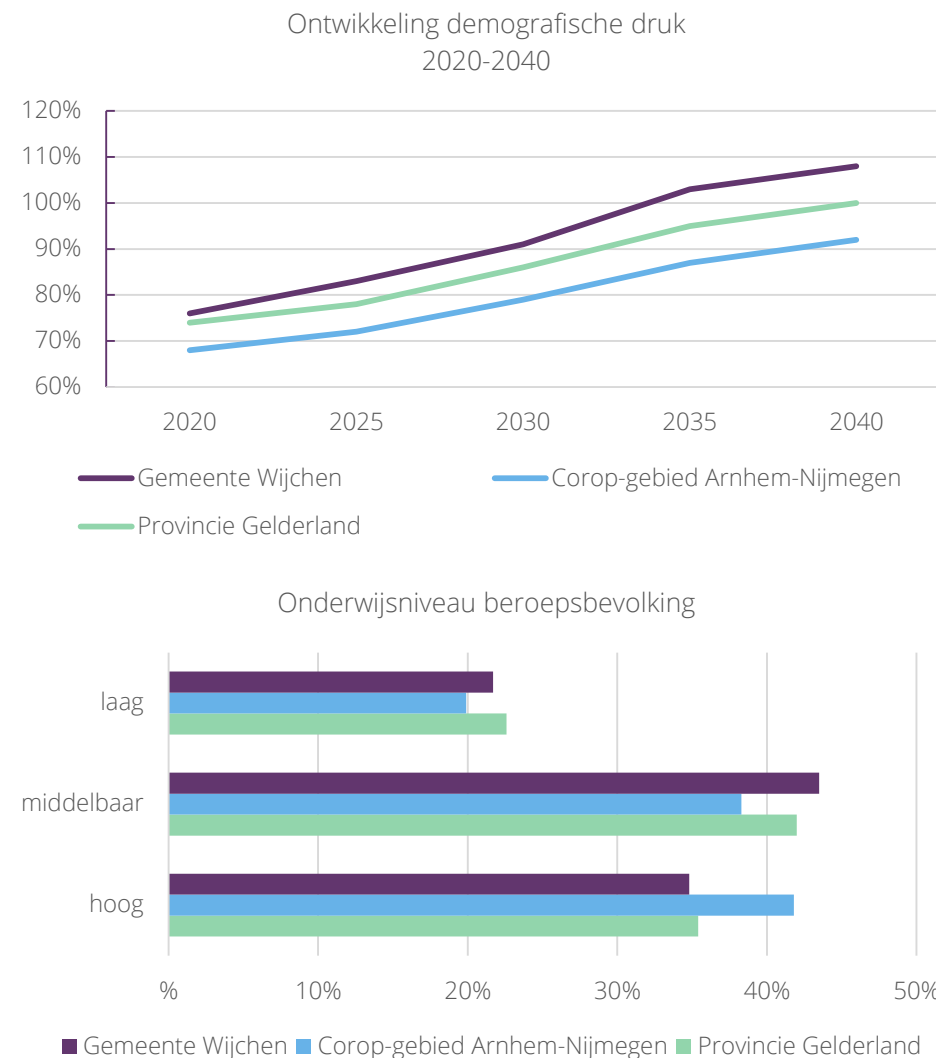
De verwachting is dat het aantal inwoners tot 2030 met circa 3,4% zal stijgen¹². Echter zal de komende jaren het aandeel beroepsbevolking afnemen, mede door een sterke **vergrijzing** binnen de gemeente. Zoals in de figuur rechts te zien is zal de demografische druk (verhouding 0-19 jarigen + 65+'ers t.o.v. 20-64 jarigen) de komende jaren sterk toenemen. Het opvullen van het relatief hoge aantal arbeidsplaatsen met een **afnemende beroepsbevolking** vormt een belangrijke opgave.

Van de totaal circa 41.000 inwoners is 22% laag opgeleid, 43% middelbaar opgeleid en 35% hoog opgeleid. Uit verschillende sessies bleek dat niet alleen het aantal, maar ook de **kwaliteit van de beroepsbevolking in relatie tot de behoeften van de arbeidsmarkt** een belangrijke bedreiging vormt. Met andere woorden: Het vinden van het juist opgeleide personeel bij de banen. Dit geldt met name voor de technieksector. Een beeld dat overigens ook voor de rest van Gelderland en Nederland geldt.

De bruto participatiegraad (percentage bevolking van 15-75 jaar dat betaald werk heeft) is de afgelopen 10 jaren gelijk gebleven; 76% van de mannen en 67% van de vrouwen heeft betaald werk. In totaal 71%. Dat is 1% hoger in vergelijking met de werkgelegenheidsregio Arnhem-Nijmegen¹³.

¹² CBS, 2020

¹³ Statistisch Zakboek Gelderland, 2020

Bedrijvigheid

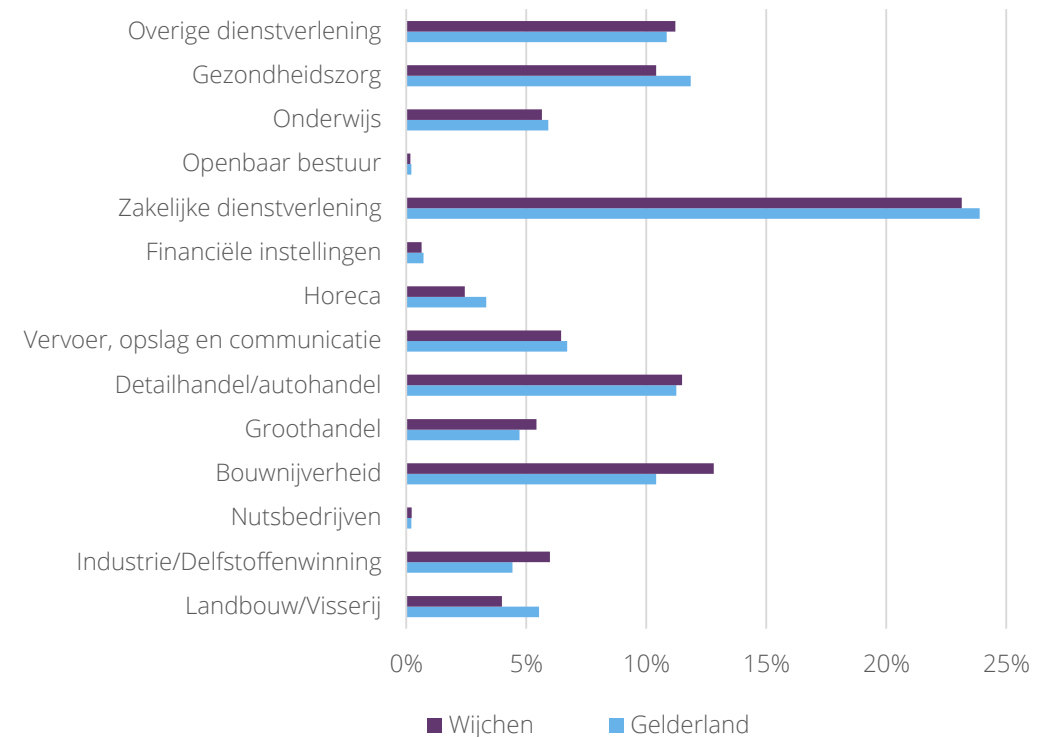
Circa 3.600 ondernemers

In de gemeente Wijchen zijn circa 3.600 ondernemers gevestigd¹⁴. De **sectorale structuur komt overeen met die van de provincie** (zie figuur). De meeste bedrijven zijn actief binnen de zakelijke dienstverlening, gevolgd door de bouwnijverheid, detailhandel/autohandel en overige dienstverlening. Het aandeel vestigingen in de bouwnijverheid is bijzonder hoog ten opzichte van de provincie. Het aandeel landbouw/visserij en gezondheidszorg is licht ondervertegenwoordigd in vergelijking met de provincie. Wijchen staat vooral bekend om de **sterke logistieke sector**.

De snelst groeiende sectoren in Wijchen over de periode 2010-2019 zijn onderwijs (9% groei) en gezondheidszorg (6% groei). Voor landbouw/visserij, groothandel en financiële instellingen geldt dat het aantal vestigingen over deze periode is afgenomen.

De ondernemingen in de sectoren industrie, groothandel en vervoer en opslag zijn met name geclusterd op de bedrijventerreinen. Voor centrum Wijchen geldt een clustering van bedrijven binnen de dienstverlening, horeca en detailhandel (m.u.v. autohandel). In het buitengebied vindt voornamelijk landbouw plaats.

Aandeel vestigingen 2019

Wijchen heeft naar verhouding **veel snelgroeiende bedrijven**, namelijk 75. Snelgroeiende bedrijven zijn bedrijven met 10 of meer werknemers in het begin van het startjaar met een gemiddelde groei van 20% per jaar over een periode van drie jaar (72,8% groei in drie jaar).

Agrarische sector

De agrarische sector in Wijchen is dus naar verhouding kleiner dan gemiddeld in de provincie. Circa 150 agrarische ondernemingen zijn gevestigd in Wijchen. Voor de agrarische sector geldt dat met name het ruimtegebruik een belangrijk discussiepunt is voor de toekomst. Net zoals in veel andere gemeenten is de verwachting dat het aantal agrarische bedrijven af zal nemen. Oorzaken zijn het gebrek aan bedrijfsopvolging en de toename van regeldruk. Boeren worden verplicht steeds hogere investeringen te doen, welke vaak alleen maar door schaalvergroting kunnen worden terugverdiend. Veel boeren willen, of kunnen deze stap niet maken, waardoor een exitstrategie de enige optie lijkt.

Perspectief voor vrijkomende agrarische bebouwing (VAB), begeleiding naar alternatieve verdienmodellen (zoals het instappen in de vrijetijdseconomie of zorg) of het oprichten van lokale gebiedscoöperaties vormen hiervoor kansen. Een integrale visie op het ruimtegebruik in het buitengebied (landbouwgrond, VAB, natuur of duurzame energieopwekking) is hierbij gewenst, waarbij de aankomende omgevingsvisie kansen biedt.

Snelgroeiend bedrijf: Yoast

Een van die snelgroeiende bedrijven in Wijchen is Yoast. Yoast is een van de meest invloedrijke SEO (Search Engine Optimization) bedrijven ter wereld. Search Engine Optimization wordt ingezet om je website goed gevonden te laten worden. Yoast is dan ook gespecialiseerd in het gebruiksvriendelijker, sneller en betrouwbaarder maken van websites. Yoast profiteert volop van een digitaliserende wereld, waarin vindbaarheid en gebruiksvriendelijkheid van je digitale communicatie steeds belangrijk wordt. Bijzonder is dat Yoast z'n wortels in Wijchen heeft en dat de eigenaar een sterke verbondenheid met Wijchen voelt. Er ligt dan ook een belangrijke taak voor de gemeente in het behouden van dit soort bedrijven met internationale allure.

Zzp'ers met name actief in zakelijke dienstverlening en bouw

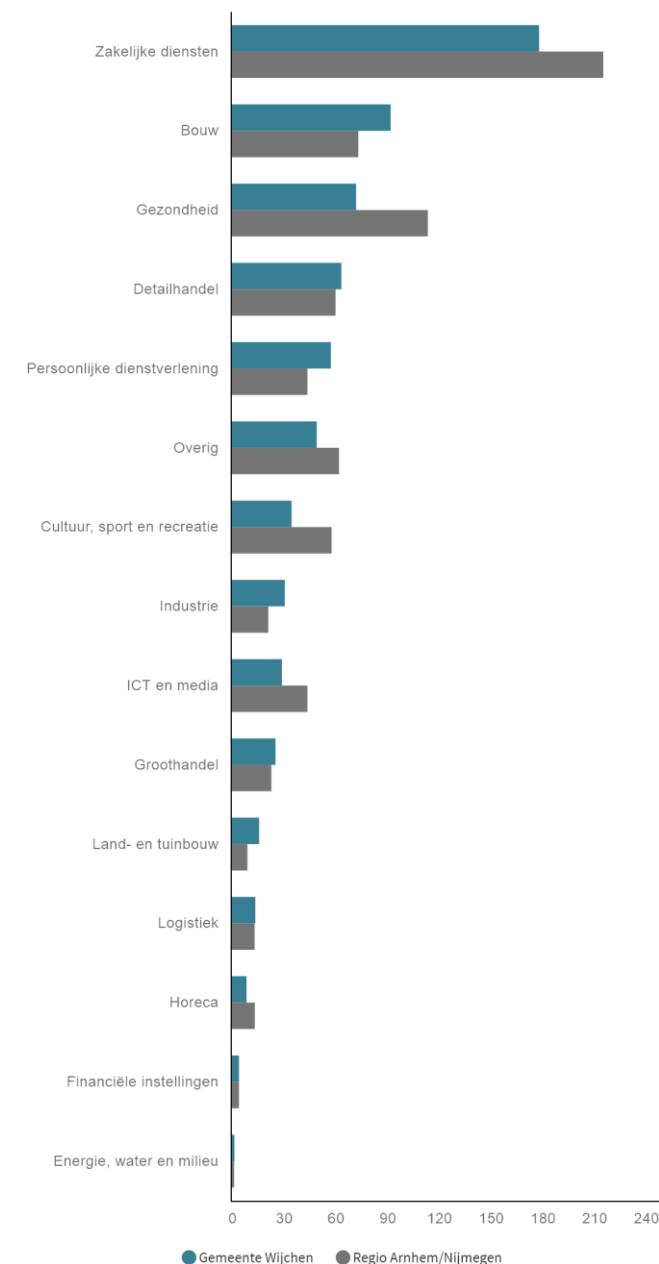
Meer dan de helft van de ondernemers in Wijchen is Zzp'er en deze groep ondernemers vormt dan ook een belangrijke onderdeel van de Wijchense economie. De belangrijkste sectoren zijn de zakelijke dienstverlening en de bouw. In vergelijking met de regio Arnhem/Nijmegen zien we dat het aantal Zzp'ers in de gezondheidssector relatief laag is. Dit is deels te verklaren omdat deze sector in de regio Nijmegen relatief groot is. Scherp zicht op de behoeften van Zzp'ers ontbreekt. Het is denkbaar dat ondernemers in bijvoorbeeld de zakelijke dienstverlening, persoonlijke dienstverlening of ICT en media behoefte hebben aan flexibele werkplekken. Een sterk ondernemersnetwerk voor Zzp ontbreekt in Wijchen, waardoor kansrijke kruisbestuivingen (te) weinig plaatsvinden.

Circa 18.000 banen

Het **aantal banen** is de **afgelopen jaren toegenomen**. De grootste werkgevers zijn weergegeven in de tabel op de volgende pagina. Over de periode 2009-2019 is het absolute aantal banen toegenomen van 15.910 tot 18.179 in 2019. Zoals in de figuur op de volgende pagina te zien is neemt ook de werkgelegenheid de afgelopen jaren weer toe, met een recordtoename van 5,2% in 2018-2019. Dit maakt Wijchen koploper in de regio en heeft onder andere te maken met de komst van Lidl, Thermen de Berendonck en uitbreiding van DHL. Hierbij is het belangrijk om mee te nemen dat de gegevens van 2020 nog niet beschikbaar zijn, waarin corona een sterke invloed zal hebben. De

Zzp'ers per 10.000 inwoners

Wijchen, aantal

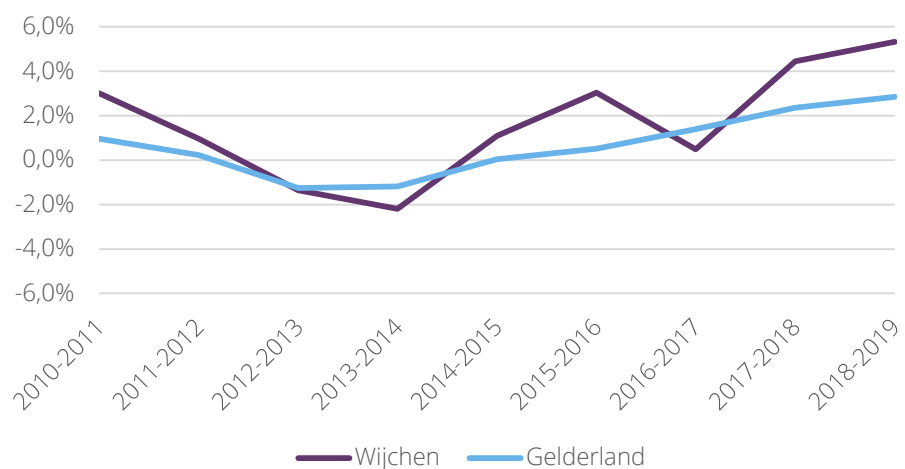

verwachting is dat de **coronacrisis spoedig tot een sterke toename in werkloosheid** zal leiden (waarbij o.a. Zzp'ers een kwetsbare groep vormen). Daarnaast kan de **mismatch op de arbeidsmarkt nog verder versterkt worden**, waardoor goede omscholing juist nu nog belangrijker wordt¹⁵.

UWV en Werkbedrijf zijn waardevolle partners voor het bedrijfsleven en hebben kennis over de arbeidsmarkt. De **samenwerking tussen deze twee partijen is goed geregeld** in deze regio. Afgelopen jaar heeft het Werkbedrijf in opdracht van de gemeente extra activiteiten uitgevoerd met betrekking het benaderen van bedrijven en het

begeleiden van werkzoekenden. Dit heeft ertoe geleid dat meer mensen aan het werk zijn geholpen. Statushouders hebben nog wel een grote afstand tot de arbeidsmarkt. De gemeente heeft hiervoor initiatieven lopen zoals 'Wijchen Werkt' en 'Klaar voor de Start'. De gemeente werkt hiervoor samen met diverse partijen. Deelnemers worden geschoold en klaargestoomd voor het bedrijfsleven. Hierbij wordt vooral gekeken naar wat ze wel kunnen. Op dit moment zijn er 20 kandidaten die deelnemen aan het project Wijchen Werkt. Enkelen zijn al uitgestroomd naar werk en dus uit de bijstand. De gemeente organiseert de inhoud van de scholing en werkt daarvoor samen met verschillende partijen.

Ontwikkeling werkgelegenheid

BEDRIJF	AANTAL MEDEWERKERS
ICS QUALITY CLEANING/AMC	200 - 499
WERKORGANISATIE DRUTEN-WIJCHEN *	200 - 499
NOOTEBOOM TRAILERS B.V.	200 - 499
BERKHOUT LANGEVELD B.V.	100 - 199
MODDERKOLK PROJECTS & MAINTENANCE	200 - 499
BANKEN CHAMPIGNONS	100 - 199
MPAC LANGEN	100 - 199
ZZG ZORGROEP MEANDER / DE OOGST	100 - 199
HOLLAND FOOD SERVICE VERS-PANKLAAR	100 - 199
CEVA LOGISTICS NETHERLANDS	100 - 199

Voorzieningen

Gemeente Wijchen beschikt over een **groot en krachtig voorzieningenniveau**. Dit hoge voorzieningenniveau maakt o.a. dat de gemeente een aantrekkelijk woonklimaat heeft.

Kern Wijchen vormt het voorzieningshart van de gemeente

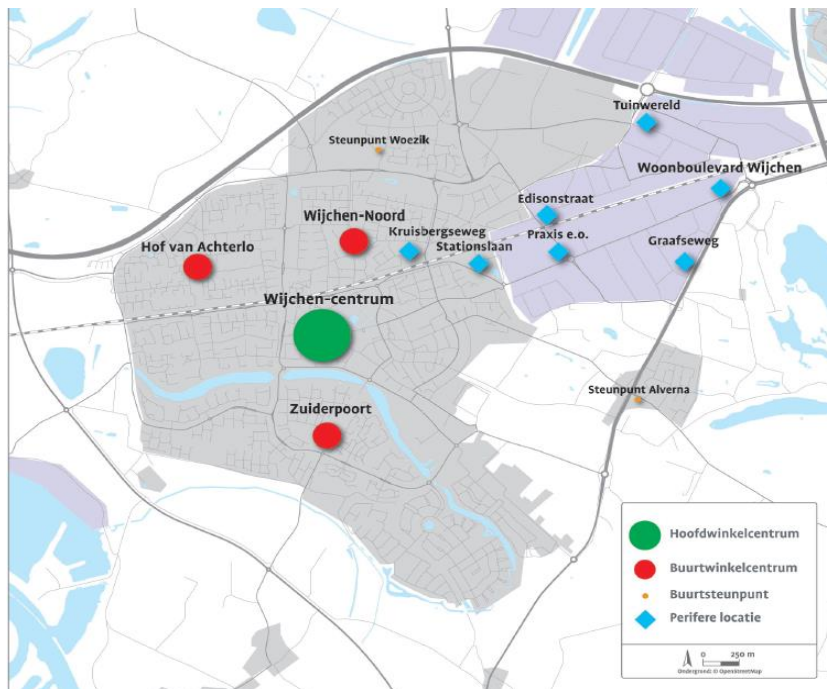
De kern Wijchen heeft een aantrekkelijk centrum met een gevarieerd aanbod aan winkels en horeca. Hierbij is een **goede en gezonde mix van zelfstandige ondernemingen en formules**.

In het centrum worden regelmatig activiteiten georganiseerd. Het centrum heeft sinds 28 maart 2012 een **centrummanagement (CMW)** dat in nauw contact staat met de ondernemers, de vastgoedeigenaren en de gemeente. Dit wordt door alle genoemde partijen als positief ervaren. Het bestuur van het CMW en de vrijwilligers in de werkgroepen zijn fanatiek aan het werk om het centrum van Wijchen aantrekkelijk te houden. Betrokkenheid van ondernemers is daarbij erg belangrijk.

Het Kasteel Wijchen is een icoon voor het centrum. In augustus 2020 is een start gemaakt met de renovatie en verbouwing van het kasteel, waarna het kasteel een nog prominentere rol kan spelen voor de bezoeker en de verbinding met het centrum. Hierbij vormt de planvorming van **'Tussen Kasteel en Wijchens Meer'** een **beeldbepalende gebiedsontwikkeling** voor de komende jaren. Aanvullend beschikt kern Wijchen over voorzieningen als een treinstation, een moderne sporthal, middelbare school, theater en bioscoop.

Detailhandel in de gemeente is voornamelijk gevestigd in het centrum van Wijchen, in de omliggende buurtwinkelcentra en op de perifere locaties zoals de woonboulevard

Structuur detailhandel in gemeente Wijchen

Hoofdwinkelcentrum: Wijchen-centrum. Hier vindt de meerderheid van de detailhandel plaats. De leegstand is vergeleken met omliggende gemeenten laag, maar is wel toegenomen afgelopen vijf jaren. Op dit moment is de bezettingsgraad 92% waarbij de kelders en bovenverdiepingen niet mee worden genomen.

Ondersteunende buurt/wijkwinkelcentra: Zuiderpoort, Wijchen-Noord en Hof van Achterlo. Deze winkelcentra hebben alle drie een wijkfunctie en één of meer supermarkten als trekker. Winkelcentrum Zuiderpoort is de grootste en wordt in de toekomst herontwikkeld tot het Hart van Zuid waarbij maatschappelijke functies en winkelaanbod gecombineerd worden. De onderlinge verhoudingen, met name op het gebied van supermarktaanbod (als trekkers in het gebied), vormen een belangrijk aandachtspunt. Ook de toekomstbestendigheid qua uitstraling dient niet uit het oog te worden verloren.

Perifere locaties: Op bedrijventerrein Wijchen Oost is de woonboulevard gevestigd en vind je ook perifere detailhandel. Met name de woonboulevard heeft regionale aantrekkingskracht. Aanvullend is ook Wijchen Oost ook sprake van veel bedrijvigheid aan huis. In 2020 is de gebiedsvisie voor Kraanvogel vastgesteld, waarbij getransformeerd wordt van verouderd bedrijventerrein naar een levendig woon- en verblijfsgebied met passende voorzieningen. Bestaande bedrijvigheid kan mogelijk een plaats vinden op Wijchen Oost.

Ondernemers en vestigingsklimaat Wijchen

Het ondernemers- en vestigingsklimaat wordt in gemeente Wijchen bovengemiddeld hoog beoordeeld. De gemeente Wijchen vindt het belangrijk om dit klimaat op peil te houden en verder te versterken. De gemeente speelt namelijk een belangrijke rol hierin en zit aan het stuur bij enkele thema's die belangrijk zijn voor deze versterking. Denk aan bereikbaarheid, veiligheid, gemeentelijke dienstverlening, samenwerking en heffing- en regelruk.

Ondernemerspeiling geeft inzicht in waardering ondernemers- en vestigingsklimaat

Toen in 2018 de gemeente fuseerde vormde het op peil houden van het ondernemersklimaat een kritiek punt. Om dit te monitoren werd in 2018 onderzoeksbureau Enneüs ingeschakeld om een 0-meting ondernemerspeiling uit te voeren. In 2020 is de 1-meting uitgevoerd. De resultaten geven inzicht in de ervaringen van ondernemers met de eigen bedrijfsomgeving. Aanvullend komen vier thema's aan bod: gemeentelijke dienstverlening; relatie ondernemer-gemeente; gemeentelijke heffingen en regeldruk; en het ondernemingsklimaat.

De waardering van de bedrijfsomgeving in combinatie met de vier thema's geven een goed beeld geven van hoe ondernemers het ondernemers- en vestigingsklimaat waarderen. Aanvullend geven de resultaten richting aan verbeterpunten. Op de volgende pagina's worden de belangrijkste scores van de 1-meting weergegeven, afgezet tegen de 0-meting in 2020 en het Nederlandse gemiddelde.

Het ondernemers- en vestigingsklimaat van gemeente Wijchen wordt bovengemiddeld hoog beoordeeld

★ Opvallend positief t.o.v. Nederlands gemiddelde

De **bereikbaarheid** van het OV wordt hoog beoordeeld. Het treinstation en diverse busverbindingen zijn hier debet aan. Ook de parkeermogelijkheden worden bovengemiddeld positief beoordeeld. De ruime **parkeercapaciteit** en het gratis parkeren (sommige delen blauwe zone) vormen een unique selling point voor Wijchen en wordt door ondernemer en bewoner gekoesterd. Op Wijchen Oost is op enkele plaatsen sprake van parkeerproblematiek (parkeren in de berm). Wat betreft gemeentelijke dienstverlening worden de digitale faciliteiten en professionaliteit van de gemeentelijke medewerkers als bovengemiddeld hoog gewaardeerd. Ook de **samenwerking, communicatie en voorlichting** verloopt relatief goed. Ondernemers waarderen de korte lijnen met de gemeente en ze vinden het makkelijk om een vraag voor te leggen. Tenslotte scoren zowel **ondernemersklimaat** en in het bijzonder **vestigingsklimaat** bijzonder hoog. Aspecten als samenwerking / inzet voor ondernemers en dienstverlening wegen het zwaarst in de waardering hiervan.

★ Opvallend negatief t.o.v. Nederlands gemiddelde

Ondernemers geven aan een hoge regel- en heffingsdruk te ervaren. De toename van landelijke regels (denk aan stikstof, PFAS etc.) kan hiervoor een belangrijke verklaring zijn. Regel- en heffingsdruk is een belangrijk thema voor ondernemers en vormt daarom een aandachtspunt.

	2020	2018	NL GEMIDDELDE
1. BEDRIJFSOMGEVING			
REPRESENTATIVITEIT	7,4	7,4	7,1
VEILIGHEID	7,6	7,5	7,2
BEREIKBAARHEID PER AUTO	7,6	8,4	7,7
★ BEREIKBAARHEID OV	6,6	6,5	6,1
BEVOORRAADING EN TRANSPORT	7,7	7,5	7,3
★ PARKEERMOGELIJKHEDEN	7,6	7,5	7
2. GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING			
ALGHELE DIENSTVERLENING	6,9	6,7	6,5
★ DIGITALE FACILITEITEN	6,9	6,7	6,2
★ PROFESSIONALITEIT	6,7	6,7	6,2
AFHANDELING VERGUNNINGSAANVRAAG	6,2	6,2	6
3. RELATIE ONDERNEMER-GEMEENTE			
★ SAMENWERKING	6,2	5,8	5,6
★ COMMUNICATIE EN VOORLICHTING	6,5	6,3	5,9
GEMEENTELIJKE HEFFINGEN EN REGELDRUK			
VERSOEPELING REGELGEVING	5,4	5,7	5,5
★ % HELE HOGE REGELDRUK	12,6%	10%	9%
★ % HELE HOGE HEFFINGEN	7,5%	6,5%	6,0%
ONDERNEMINGSKLIMAAT			
★ ONDERNEMINGSKLIMAAT	6,9	6,9	6,4
★ VESTIGINGSKLIMAAT	7,2	7,2	6,3
WOON- EN LEEFKLIMAAT	7,5	7,5	7,1

← Sterke verbetering t.o.v. 2018

Ondernemers ervaren een verbetering in de mogelijkheden voor **bevoorrading en transport**. Op het gebied van dienstverlening worden **algehele dienstverlening** en de **digitale faciliteiten** hoger gewaardeerd dan in 2018. Investerings in website en communicatie vormen hiervan een mogelijke verklaring. Ondernemers beoordelen de wijze waarop de gemeente ondernemers betreft en **samenwerking** zoekt sterker dan in 2018. Ook voor het opstellen van deze visie geldt dat ondernemers een belangrijke rol hebben gespeeld (zie bijlage 1 procesverantwoording).

← Sterke verslechtering t.o.v. 2018

De waardering van de **bereikbaarheid per auto** is opvallend sterk verslechterd. Ondanks dat deze indicator nog steeds rond het Nederlands gemiddelde ligt, is dit een absoluut aandachtspunt. De bereikbaarheid van Wijchen (met name per auto) is een belangrijke kwaliteit. Er is sprake van congestie, zowel op de provinciale weg (N326) als op de autosnelweg, met name op de A50 tussen knooppunten Ewijk, Bankhoef en Paalgraven. De provincie heeft eind 2019 besloten dat er geïnvesteerd wordt in de

fileaanpak op dit vlak¹⁶. Ook de inzet van gemeente om tot **versoepeling van regelgeving** te komen wordt lager gewaardeerd dan in 2018

Bij de vraag waar volgens ondernemers de gemeente de komende periode prioriteit aan moet geven kwamen een viertal thema's naar voren: Duurzaamheid en duurzame energie, aandacht voor startende ondernemers en/of kleinere ondernemers steunen en stimuleren van hun ontwikkelingen en verlagen van de regeldruk.

Kwalitatieve beoordeling winkelgebieden en werklocaties

Winkelgebieden en werklocaties vormen een belangrijk onderdeel binnen het economische ecosysteem van Wijchen. En voor het ondernemings- en vestigingsklimaat. Voor ieder gebied gelden namelijk specifieke kansen en opgaven. Op basis van deskresearch, een schouw en gesprekken met ondernemers is voor de verschillende winkelgebieden en werklocaties in beeld gebracht wat de belangrijkste kernkwaliteiten zijn, wat de belangrijkste knelpunten zijn en wat aanvullend relevant is voor het gebied. Deze worden op de volgende pagina per gebied weergegeven. De kernkwaliteiten en knelpunten vormen belangrijke input voor de analyse en het actieprogramma.

¹⁶ Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport

Wijchen Oost

- Diversiteit van bedrijven en mogelijkheden tot vestiging
- Parkmanagement en reclamebelasting (incl. samenwerking parkmanagement Bijsterhuizen)
- Veel lokaal gebonden bedrijven (lokaal betrokken, blijven)
- Parkeren
- Vermenging woon-werkfunctie
- Uitstraling: Verpauperde plekken, auto's in berm, veel autobedrijven geeft rommelig beeld (ondermijning)

Loonse Waard

- Schoon en goede uitstraling
- Belangenvereniging bedrijven, jachthaven, hotel, bewoonster
- Locatie: Ligging aan water (Maas) en snelweg (A50)
- Parkeren vrachtwagens
- Ontsluiting terrein: Fietsers, recreatie, Drutense weg
- Zware bedrijvigheid (geluid, verkeer, geur) vs. Recreatieve bedrijvigheid (rust, ruimte)

Bijsterhuizen

- Sterke beeld/kwaliteit
- Sterke samenwerkingsstructuur, hoge organisatiegraad (parkmanagement en reclamebelasting)
- Duurzaamheid hoog op de agenda (samenwerking)
- Bereikbaarheid tijdens spits (vastlopen verkeer bij rotonde, A326)
- Lang parkeren vrachtauto's
- Verkeersveiligheid (30e straat)
- Bedrijventerrein bijna vol

Breekwagen Bergharen

- Lokaal bedrijventerrein (Berghareense ondernemers)
- Samenwerking ondernemers (o.a. veiligheid)
- Geen leegstand
- Beeldkwaliteit wisselt per straat (geen samenhang)
- Geen uitbreidingsperspectief
- Bereikbaarheid (auto, fiets, OV, ontsluiting vrachtwagens)
- Wens ondernemers om wegen te verbinden en mogelijkheid om rondje te rijden

Wijchen-centrum

- Diversiteit in aanbod: Winkels en horeca
- Samenwerking: Centrummanagement, vereniging van pandeigenaren (veel evenementen/cultuur/historie verbinden DNA), horecaondernemers, reclamebelasting
- Voldoende parkeergelegenheid
- Stervorm: Geen mogelijkheid rondje te lopen
- Fietsparkeren en handhaven hiervan (transport en blauwe zone)
- Geen goede verbinding station-centrum: Routing onduidelijk

Zuiderpoort

- Goed bereikbaar en voldoende parkeergelegenheid
- Kwaliteit goed dagelijkse segment: groot divers aanbod in combinatie met Jumbo
- Eén eigenaar van complex
- Uitstraling: Erg naar binnen gericht
- Verrommeling: Laden-lossen Jumbo
- Parkeren is verspreid: beter en praktischer indelen
- Gebiedsontwikkeling Hart van Zuid loopt

Wijchen Noord (Tunnelweg)

- Groot en gevarieerd aanbod voor de wijk
- Voldoende parkeergelegenheid en nette omgeving
- Sterk MFA (wijkcentrum en school)
- Gedateerde uitstraling (versnipperd eigendom)
- Herkenbaarheid/signing winkelgebied door ontbreken samenwerking ondernemers
- Behoud trekker (supermarkt) en aanbod
- COOP is recent gerenoveerd

Hof van Achterlo

- Goede uitstraling, nieuw
- Twee supermarkten (trekkers)
- Voldoende parkeergelegenheid
- Herkenbaarheid/signing/vindbaarheid winkelgebied
- Ontbreken samenwerking ondernemers
- Behouden van de twee supermarkten (mogelijk vertrek naar Zuiderpoort)

*Trends en ontwikkelingen
bieden kansen en
houvast voor het
maken van keuzes*

Trends en ontwikkelingen

Het economisch perspectief van de gemeente Wijchen wordt mede bepaald door trends in de externe omgeving (socio-demografisch, technologisch) en ontwikkelingen binnen de economische sector zelf. De wereld van vandaag ziet er al anders uit dan gisteren en inmiddels weten we dat die de snelheid van ontwikkelingen alleen maar zal toenemen. Een aantal ontwikkelingen zijn te voorzien, sommige ook niet. Door oog te hebben voor deze ontwikkelingen kan aangehaakt en voorgesorteerd worden op kansen die ontstaan voor de economie van Wijchen. Anderzijds is het van belang een bepaalde mate van beleidsmatige flexibiliteit te verzorgen, om ruimte te bieden voor ontwikkelingen die nog niet voorzien zijn.

We onderscheiden de belangrijkste trends en ontwikkelingen en lichten kort toe waarom ze van belang zijn voor de economie in Wijchen.

Vergrijzing

Het aandeel 65+ers in Nederland neemt toe. Hierbij geldt dat ouderen welvarender, vitaler en mobieler zijn dan voorheen. Waar bij oudere ouderen traditionele waarden domineren (sober, rustige oude dag) zijn voor ouderen van de babyboomgeneratie moderne en postmoderne waarden (genieten en beleven) steeds belangrijker. In Wijchen en omgeving zal de grijze druk toenemen. Dit zorgt enerzijds voor opgaven binnen woningbouw en het arbeidspotentieel. Anderzijds biedt dit kansen voor retail en de vrijetijdseconomie.

Toegenomen mobiliteit

57

De afgelopen twintig jaar is de mobiliteit in ons land gegroeid, mede door snellere vervoerswijzen (denk aan e-bikes), snellere vervoerssystemen, inkomensstijging, emancipatie en toename van tweeverdieners. De tijd die we gemiddeld per dag reizen is constant gebleven, maar we zijn over een langere afstand gaan reizen (wet van Brever). Deze toenemende mobiliteit zorgt ervoor dat congestie (in- en uitstroom), verkeersveiligheid en bereikbaarheid van (werk)locaties belangrijke thema's vormen voor de economie van Wijchen.

Duurzaamheid en circulariteit

Bewustwording van schaarste en de mogelijkheden van hergebruik zijn enorm toegenomen. Consument en bedrijf passen zich daarop aan. Verschillende akkoorden en opgaven dwingen geven de urgentie weer en de overheid wil hier een actieve en inspirerende rol in spelen. Voor Wijchen gaat dit verder dan energie, klimaatadaptatie en circulariteit, maar betreft ook duurzaam ondernemerschap waarbij mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een plaats wordt geboden binnen ondernemingen.

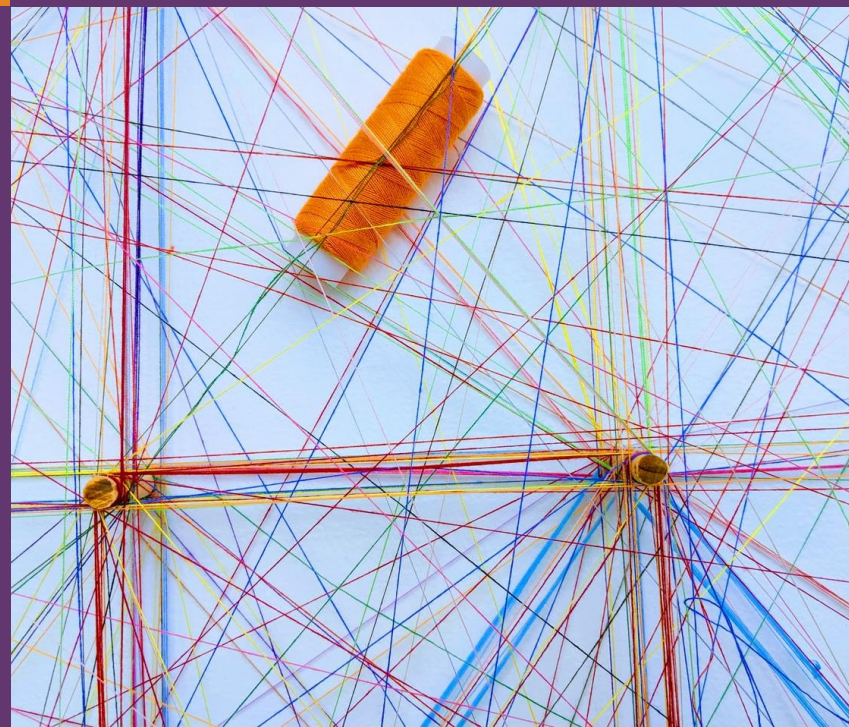

Technologische innovatie

Door het verder gegroeide gebruik van internet neemt de technologische innovatie sterk toe. Mensen zijn snel met elkaar verbonden waardoor kennisuitwisseling en gebruik van big data een impuls geeft aan productontwikkeling. In onze mondiale netwerksamenleving kan vandaag de dag een goed idee van een individu binnen no-time ontwikkeld worden tot een product of dienst met succes. Hierbij zien we dat er toenemende aandacht is voor oplossingen voor maatschappelijke, duurzame of lokale opgaven in een gebied.

Horizontale economie

We bewegen van een verticale economie met dominante grote producenten en gescheiden economische sectoren naar een horizontale economie. In deze economie werken bedrijven, overheid en kennisinstellingen veel meer samen, wordt maatwerk geleverd en kunnen consumenten ook producenten zijn (denk aan deconomie). Kennisuitwisseling wordt steeds belangrijker en biedt kansen tot kruisbestuivingen, waarbij het onderling ontmoeten van verschillende sectoren en bedrijven deze kruisbestuivingen kan stimuleren.

Toenemende aandacht welzijn vs. welvaart

De coronacrisis anno 2020 heeft gezorgd voor een versnelling van een trend die zich de afgelopen periode gestaag heeft ontwikkeld. Consument, bedrijf en overheid leggen steeds hogere prioriteit bij het ontwikkelen van kwaliteit in de leef- woon- of werkomgeving. Functioneel monotone en geestdodende werklocaties, aandacht voor stress-ontnemende elementen op de werkvloer en een groene inspirerende leef- woon-werkomgeving zorgt voor aantrekkingskracht en sluit aan bij de behoeften van de bevolking van morgen.

C

Deel C

Bijlagen

Bijlage 1: Overzicht geraadpleegd beleid en onderzoek

Economie is bij uitstek een beleidsveld dat raakvlakken heeft met andere beleidsvelden en thema's binnen de gemeente- en deze ook overstijgt. Daarom is vigerend beleid en zijn bestaande onderzoeken en projecten integraal onderdeel van deze economische visie. De volgende onderzoeken en beleidsdocumenten hebben onder andere als input gediend voor deze economische visie:

- Coalitieakkoord 2018-2022
- Toeristische visie Wijchen (2020)
- Retailagenda Wijchen, DTNP (2016)
- Ondernemerspeiling 2020, Enneüs, (2020)
- Visie zonne-energie Druten-Wijchen (2020)
- Nulmeting routekaart energieneutraal Wijchen 2040
- Samen naar een duurzaam Wijchen, Energieplan op hoofdlijnen (2018)
- Regionaal Programma Werklocaties (2018)
- Woondeal regio Arnhem-Nijmegen (2020)
- Strategisch Plan 2020-2025, Economic Board
- Speerpuntenprogramma 2018-2022, Economisch Collectief Nijmegen (2018)
- Ambitiedocument Duurzame mobiliteit en bereikbaarheid, regio Arnhem-Nijmegen (2019)
- Arbeidsmarktanalyse regio Rijk van Nijmegen, Panteia (2019)
- Actualisatie routekaart energietransitie Regio Arnhem Nijmegen (2018)
- Provinciale Werkgelegenheids Enquête Gelderland (2019)

Bijlage 2: Procesaankpak

Seinpost heeft deze visie ontwikkeld in samenwerking met Werkorganisatie Druten-Wijchen en ook expliciet met betrokkenen binnen de sector. Het resultaat is een coproductie welke breed gedragen wordt en aanzet tot actie. Om dit te borgen zijn gedurende het proces verschillende interactiemomenten (in verschillende vormen) met betrokkenen geweest. Deze vormden een belangrijke basis voor het opstellen van deze visie:

- Deskresearch en analyses
- Kick-off bijeenkomst overlegtafels
- 1^e overlegtafel per thema (4x¹⁷): Sterktes
- 2^e overlegtafel per thema (4x): Zwaktes
- 3^e overlegtafel per thema (4x): Bedreigingen
- 4^e overlegtafel per thema (4x): Kansen
- Brede overlegtafel: SWOT-analyse koppelen aan acties
- Schouw werklocaties, winkelgebieden en buitengebied
- Werksessie OGSM-methode¹⁸ (Seinpost-ambtelijk betrokkenen)
- 6^e ronde overlegtafels¹⁹ (bedrijventerreinen, retail, toerisme & recreatie)
- Brede overlegtafel (arbeidsmarkt, bedrijventerreinen, retail)
- Diverse interviews en bedrijfsbezoeken (ZLTO, Sociaal domein)
- Visie naar college en raad

¹⁷ Overlegtafels waren: Bedrijventerreinen, Arbeidsmarkt, Retail en Toerisme & Recreatie

¹⁸ Objective, Goals, Strategies, Measures

¹⁹ Overlegtafel Arbeidsmarkt wegens omstandigheden geannuleerd

Divers 2019-2020

Februari 2019

Februari-Maart 2019

Maart-April 2019

Mei 2019

Juni-Juli 2019

September 2019

Oktober 2019

Januari 2020

Juli 2020

Augustus 2020

Juni-Augustus 2020

September-Oktober 2020

SEINPOST ADVIESBUREAU B.V.
Brugstraat 1A
5211 VS 's-Hertogenbosch

088 - 210 02 00
info@seinpost.com
www.seinpost.com

Lars Pijlman
Luc van den Boogaart
Werkorganisatie Druten-
Wijchen

Gemeente
Wijchen